

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Bečvář

**Sistace hlasovacích práv v kapitálových
společnostech**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Flídr, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3. září 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 164162 znaků včetně mezer.

David Bečvář

V Praze dne 3. září 2022

Poděkování

Rád bych zde poděkoval Mgr. Janu Flídřovi, Ph.D. za jeho ochotu a vstřícný přístup, kterých se mi při psaní této práce dostalo, a stejně tak za jeho odborné a vždy cenné rady.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem, podstata a rozdělení případů sistace hlasovacích práv	4
1.1. Zakotvení sistace hlasovacích práv v zákoně o obchodních korporacích	4
1.2. Sistace hlasovacích práv jako zásah do základního práva společníka	7
1.3. Podstata a rozdělení případů sistace hlasovacích práv	9
1.3.1. Případy sankcionující společníka za nesplnění povinnosti	10
1.3.2. Případy reagující na střet zájmů společníků a společnosti	11
1.3.3. Souběh případů sistace hlasovacích práv	12
1.4. Vliv sistace hlasovacích práv na průběh valné hromady	13
2. Prodlení se splněním vkladové a příplatkové povinnosti	15
2.1. Vznik a existence vkladové a příplatkové povinnosti	17
2.2. Okamžik prodlení	18
2.2.1. Vkladová povinnost ve formě peněžitého vkladu	18
2.2.2. Vkladová povinnost ve formě nepeněžitého vkladu	20
2.2.3. Příplatková povinnost	23
2.2.4. Zánik práva společnosti na splacení vkladu a příplatku v důsledku promlčení	24
2.3. Rozsah prodlení	26
2.4. Důsledky splnění vkladové a příplatkové povinnosti po splatnosti na sistaci hlasovacích práv	29
3. Rozhodnutí valné hromady o odvolání z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce	32
3.1. Funkce člena orgánu společnosti	32
3.1.1. Obligatorně zřizované volené orgány	33
3.1.2. Fakulativně zřizované volené orgány	35
3.2. Porušení povinností při výkonu funkce člena voleného orgánu	36
3.2.1. Naplnění předpokladu porušení povinnosti	38

3.2.2.	Exkurz do procesu sistace hlasovacích práv na valné hromadě.....	41
3.3.	Náležitosti pozvánky na valnou hromadu	44
4.	Jiný důležitý důvod sistace určený ve společenské smlouvě	48
4.1.	Vymezení a znaky jiných důležitých důvodů ve společenské smlouvě	48
4.1.1.	Požadavek závažnosti jiného důležitého důvodu	49
4.1.2.	Dostatečně určité vymezení jiného důležitého důvodu.....	50
4.2.	Střet zájmů.....	51
5.	Ostatní obecné případy preventivní sistace hlasovacích práv	53
5.1.	Rozhodnutí valné hromady o nepeněžitém vkladu společníka	53
5.2.	Rozhodnutí valné hromady o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na vyloučení společníka soudem.....	54
5.3.	Rozhodnutí valné hromady o prominutí splnění povinnosti	55
	Závěr.....	57
	Seznam zkratk.....	61
	Seznam použitých zdrojů.....	62
	Abstrakt.....	68
	Abstract	69

Úvod

Úprava členů nejvyššího orgánu kapitálových společností ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) („**ZOK**“ nebo „**zákon o obchodních korporacích**“), tj. společníků a akcionářů, zakotvená v zákoně o obchodních korporacích, je založena na pravidlu, že se společníci a akcionáři prostřednictvím výkonu hlasovacích práv podílejí na řízení kapitálových společností a kontrole jejich činnosti.¹ Jednou ze zákonem připuštěných výjimek z tohoto pravidla je sistace hlasovacích práv.

Český právní řád zakotvuje výčet případů, v jejichž důsledku dochází k sistaci hlasovacích práv společníků a akcionářů. Případy sistace hlasovacích práv tvořící tento výčet lze rozdělit do dvou skupin. Jejich dělicím kritériem je přitom okamžik, kdy k sistaci hlasovacích práv dochází. Na základě tohoto kritéria tak rozlišujeme sistaci hlasovacích práv následnou (s účinky *ex post*) a preventivní (s účinky *ex ante*).

Do skupiny případů následné sistace hlasovacích práv patří případy, kdy jsou hlasovací práva společníků a akcionářů sistována se zpětnými účinky až poté, co společníci a akcionáři svá hlasovací práva vykonali. Tímto případem je v české právní úpravě zejména sistace hlasovacích práv upravená v § 212 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („**ObčZ**“ nebo „**občanský zákoník**“), na jehož základě jsou rozhodnutím soudu sistována hlasovací práva těch členů právnických osob, tj. mimo jiné společníků a akcionářů, kteří zneužili své hlasovací právo k újmě celku.

Skupinu případů preventivní sistace hlasovacích práv pak tvoří ty případy, v důsledku naplnění jejichž předpokladů dochází k sistaci hlasovacích práv na jednání valné hromady ještě před tím, než společníci a akcionáři svá hlasovací práva vykonají. Skupina případů preventivní sistace hlasovacích práv se dále větví na dvě podskupiny. Do první podskupiny řadíme případy, které jsou zakotveny v zákoně o obchodních korporacích. Ten je středobodem obecné úpravy postavení společníků a akcionářů, a proto lze případy patřící do této podskupiny označit za obecné případy preventivní sistace hlasovacích práv. Druhou podskupinu případů preventivní sistace hlasovacích práv pak tvoří případy normované ve zvláštních právních předpisech. Těmito zvláštními předpisy jsou například zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů („**ZESM**“ nebo „**zákon o evidenci skutečných majitelů**“)² nebo zákon č. 256/2004

¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 Cdo 3387/2013, dostupné na www.nsoud.cz.

² Sistace je zakotvena v § 54 ZESM.

Sb., o podnikání na kapitálovém trhu („ZPKT“ nebo „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“)³. Nad rámec shora popsaného rozdělení zná český právní řád speciální skupinu případů, které jsou upraveny ve zvláštních zákonech a u nichž k sistaci hlasovacích práv dochází rozhodnutím orgánu veřejné moci. Příkladem takového případu je sistace hlasovacích práv upravená v § 18 odst. 7 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech).

S ohledem na výše uvedené lze hovořit o určitém systému případů sistace hlasovacích práv, pro něhož *K. Kovářiček* trefně používá označení rodina norem způsobujících sistaci hlasovacích práv.⁴

Záměrem této práce je poskytnout ucelený výklad ohledně vybraných obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv společníků a akcionářů, a to zejména co se týče hmotněprávní úpravy těchto případů. V rámci tohoto záměru je zejména kladen důraz na podrobné vymezení předpokladů vybraných případů, jejichž naplnění je nezbytné, aby byla na valné hromadě sistována hlasovací práva. V těchto mezích se dále podrobně věnuji některým výkladovým nejasnostem a problematickým aspektům souvisejících s jednotlivými předpoklady vybraných obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv. S ohledem na rozsáhlost tohoto záměru není možné poskytnout ucelený výklad ve vztahu ke všem obecným případům preventivní sistaci hlasovacích práv, pročež se v podrobnostech věnuji jen vybraným obecným případům. Odůvodnění výběru konkrétních obecných případů uvádím níže.

V této práci se nevěnuji případům následné sistace hlasovacích práv a ani zvláštním případům preventivní sistace hlasovacích práv. Zároveň se nevěnuji jednomu z obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv, který nastává v situaci, kdy kapitálová společnost nabude vlastní akcie (§ 149 odst. 2, 309 odst. 1 ZOK). Ve vztahu k obecným případům preventivní sistace se komplexně nevěnuji ani problematice jednání ve shodě. Předmětem této práce pak není ani rozbor procesněprávní úpravy sistace hlasovacích práv spočívající zejména v postupu, jakým k sistaci hlasovacích práv na jednání valné hromady dochází, a ani možnostem a způsobům, jakými se společníci a akcionáři mohou bránit v případech, kdy dojde k neoprávněné sistaci jejich hlasovacích práv, resp. kdy nedojde k sistaci hlasovacích práv jiných společníků a akcionářů, přestože k tomu byly naplněny stanovené předpoklady.

Práce je rozdělena do úvodu, pěti kapitol a závěru. Úvodní kapitola vymezuje pojem preventivní sistace hlasovacích práv a nastiňuje, jaký dopad má sistace hlasovacích práv na

³ Sistace je zakotvena v § 122 odst. 6 ZPKT.

⁴ KOVAŘÍČEK, Kamil. Místo § 212 odst. 2 ObčZ v českém právním systému a hmotněprávní podmínky jeho aplikace. *Právní rozhledy*. 2020, č. 5, 169 s. ISSN 1210-6410.

postavení společníka či akcionáře a na průběh jednání valné hromady, na níž k sistaci hlasovacích práv dochází. V této kapitole jsou pak zároveň obecné případy preventivní sistace hlasovacích práv rozděleny do dvou kategorií. Druhá kapitola této práce se věnuje případu sistace hlasovacích práv z důvodu prodlení se splněním vkladové, popř. příplatkové povinnosti. Důvodem podrobného rozboru tohoto případu je jeho sankční povaha, která jej odlišuje od ostatních obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv. Ve třetí kapitole této práce podrobně rozebírám sistaci hlasovacích práv, která nastává v situaci, kdy je hlasováno o odvolání člena orgánu kapitálové společnosti, který je zároveň jejím společníkem nebo akcionářem, a to pro porušení jeho povinností při výkonu funkce člena orgánu kapitálové společnosti. Tento případ sistace hlasovacích práv shledávám z hlediska aplikační praxe za nejvýznamnější. Ve čtvrté kapitole se věnuji novince na poli sistace hlasovacích práv, kterou zákonodárce umožnil společníkům a akcionářům určit ve společenské smlouvě, resp. stanovách nad rámec zákonem předvídaných případů jiný důležitý důvod, v jehož důsledku dochází k sistaci hlasovacích práv společníků a akcionářů. Závěrečná kapitola práce poskytuje základní vymezení těch obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv, které nebyly z důvodu daného limitací rozsahem této práce podrobně rozebrány v předcházejících kapitolách.

Pro srozumitelnost si v této fázi dovoluji přiblížit některé pojmy používané dále v této práci. Sistací hlasovacích práv nebo jen sistací se dále v této práci rozumí preventivní sistace hlasovacích práv. Pojem společnost nepokrývá všechny obchodní společnosti, jak je tomu podle § 1 odst. 1 ZOK, ale zahrnuje pouze kapitálové společnosti ve smyslu § 1 odst. 2 ZOK, tj. společnost s ručením omezením a akciovou společnost. Jako souhrnné označení společníků a akcionářů užívám pojem společníci. V třetí kapitole je pro zjednodušení používán společník v jednotném čísle. Je-li třeba odlišit zákonnou úpravu společníků a akcionářů, popř. je-li třeba zdůraznit rozdíly těchto úprav, nazývám tyto skupiny společníků jako společníky společnosti s ručením omezeným a akcionáře. Pakliže v příslušné části textu není odlišováno mezi společníky společnosti s ručením omezeným a akcionáři, uplatní se vše uvedené pro obě uvedené skupiny společníků. Obdobně je používán pojem společenská smlouva, která zahrnuje v této práci rovněž pojem stanovy, není-li vhodné úpravu společností s ručením omezeným a akcionářských společníků odlišit. Totéž platí pro používání pojmu podíl a akcie.

1. Pojem, podstata a rozdělení případů sistace hlasovacích práv

Sistací hlasovacích práv se rozumí dočasné pozastavení výkonu hlasovacích práv společníků, kteří za běžného chodu věcí disponují s hlasovacími právy spojenými s jejich podíly. Zákonodárce pojem sistace hlasovacích práv v žádném zákoně explicitně nedefinuje. Namísto toho sistaci hlasovacích práv vymezuje jako následek předem identifikovaných, přesně vymezených případů,⁵ jejichž existence odůvodňuje dočasné pozastavení výkonu hlasovacích práv konkrétního společníka. Případy sistace hlasovacích práv tak lze označit jako zákonem předvídané překážky bránící společníkovi vykonávat hlasovací práva.⁶ Podrobné vymezení případů, kdy dochází k sistaci hlasovacích práv, podle *K. Kovaříčka* úzce souvisí s právní jistotou, neboť tím zákonodárce dává adresátům těchto norem, tj. společníkům, možnost se na jednotlivé případy sistace hlasovacích práv a s tím spojené důsledky negativně ovlivňující jejich postavení připravit.⁷

1.1. Zakotvení sistace hlasovacích práv v zákoně o obchodních korporacích

Obecné případy sistace hlasovacích práv jsou zakotveny v § 173 odst. 1 ZOK pro společníky společností s ručením omezeným a v § 426 ZOK pro akcionáře. Zákon o obchodních korporacích co do vymezení jednotlivých případů navazuje na předchozí úpravu obsaženou v § 127 odst. 5 a § 186c zákona č. 513/1993 Sb., obchodní zákoník („**ObchZ**“ nebo „**obchodní zákoník**“). Významnější posun oproti úpravě v obchodním zákoníku přinesla až tzv. velká novela zákona o obchodních korporacích provedená zákonem č. 33/2020, kterým se mění zákon o obchodních korporacích a další související zákony („**Velká novela ZOK**“). Tou bylo společníkům umožněno ve společenské smlouvě určit jiný než zákonem předvídaný případ sistace hlasovacích práv jako tzv. jiný důležitý důvod [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK]. Zákon o obchodních korporacích ve vztahu k oběma právním formám kapitálových společností shodně normuje následující případy:

- (i) rozhodování valné hromady o nepeněžitém vkladu [§ 173 odst. 1 písm. a), § 426 písm. b) ZOK];
- (ii) rozhodování valné hromady o prominutí společníkům splnění jejich povinnosti nebo o odvolání společníků, kteří jsou zároveň členy orgánu společnosti, z funkce

⁵ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 886 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.

⁶ FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 1831 s. ISBN 978-80-7598-881-2.

⁷ KOVAŘÍČEK, Kamil. op. cit. sub 4, 164 s.

- člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce [§ 173 odst. 1 písm. c), § 426 písm. c) ZOK];
- (iii) prodlení společníků s plněním vkladové povinnosti, a to v rozsahu prodlení [§ 173 odst. 1 písm. d), § 426 písm. a) ZOK];
- (iv) existence jiného důležitého důvodu určeného ve společenské smlouvě [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK].

Výčet případů sistace hlasovacích práv je tak ve vztahu ke společníků společnosti s ručením omezeným a akcionářům téměř identický. I tak však zákonná úprava u obou těchto právních forem kapitálových společností obsahuje určité odchylky. Zákonná úprava společnosti s ručením omezeným obsahuje nad rámec shora uvedených společných případů rozhodování valné hromady o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na vyloučení společníka soudem [§ 173 odst. 1 písm. b) ZOK] a prodlení společníka se splněním příplatkové povinnosti [§ 173 odst. 1 písm. d) ZOK]. Odůvodnění této odlišné úpravy je blíže popsáno u příslušných případů v kapitole 5.2 a 2.1 této práce.

Výčet případů sistace hlasovacích práv u akciových společností v zákoně o obchodních korporacích pak oproti výčtu u společností s ručením omezeným obsahuje ustanovení, podle něhož k sistaci hlasovacích práv akcionáře dochází i v jiných případech stanovených zákonem o obchodních korporacích nebo zvláštním právním předpisem [§ 426 písm. d) ZOK]. Skutečnost, že toto ustanovení není obsaženo ve výčtu případů sistace u společnosti s ručením omezeným je podivuhodná, obzvlášť přihlédneme-li ke skutečnosti, že za účinnosti obchodního zákoníku tomu tak bylo [§ 127 odst. 5 písm. e) ObchZ]. Jaký úmysl zákonodárce sledoval při neuvedení tohoto ustanovení do výčtu případů sistace u společnosti s ručením omezeným není zřejmé, neboť důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích odpověď na tuto otázku nepodává. Zákon o obchodních korporacích navíc v § 149 odst. 2 ZOK zakotvuje další případ sistace vztahující se ke společníkům společností s ručením omezeným, který není obsažen ve výčtu obsaženém v § 173 odst. 1 ZOK. S ohledem na zakotvení případu sistace v § 149 odst. 2 ZOK je zřejmé, že vynecháním předmětného ustanovení nebylo úmyslem zákonodárce, aby se další případy sistace stanovené v zákoně o obchodních korporacích či zvláštních právních předpisech nepoužily na společníky společnosti s ručením omezeným. Ostatně, komentářová literatura ke zvláštním případům preventivní sistace hlasovacích práv, například k § 54 ZESM, uvádí, že se tento zvláštní případ sistace uplatní ve vztahu ke všem kapitálovým společnostem,

a nikoliv pouze u akciové společnosti, jejíž úprava obsahuje ustanovení § 426 písm. d) ZOK.⁸ Z důvodu ucelenosti právní úpravy sistace hlasovacích práv v zákoně o obchodních korporacích by tak bylo vhodné, aby výčet případů sistace hlasovacích práv v § 173 odst. 1 ZOK obsahoval ustanovení obdobné tomu v § 426 písm. d) ZOK, jako tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku. S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že případy předvídané zákonem o obchodních korporacích v § 173 a § 426 ZOK tvoří komplexní a úplný výčet případů sistace hlasovacích práv.

Nesouhlasím s názorem *F. Cilečka*, který ve vztahu k § 660 ZOK uvádí, že „[z]ákon obsahuje taxativní výčet případů, v nichž člen (jednající osobně i v zastoupení) a osoby s ním jednající ve shodě nesmí vykonávat své hlasovací právo.“⁹ Ustanovení § 660 ZOK sice dopadá na úpravu družstev, nicméně obsahuje obdobný výčet případů sistace hlasovacích práv členů družstva, a to včetně případu určeného ve stanovách družstva jako jiný důležitý důvod sistace [§ 660 písm. e) ZOK]. Pokud by byl výše uvedený názor správný, uplatnil by se proto i ve vztahu ke společností. Podle mého názoru však výčet případů sistace hlasovacích práv taxativní být nemůže, a to z důvodu přípustnosti určení jiného důležitého důvodu sistace ve společenské smlouvě [§ 173 písm. e), § 426 písm. e) ZOK]. Ve společenské smlouvě tak může být stanoven předem neurčený počet případů sistace hlasovacích práv, které naplní požadavek důležitosti (srov. kapitola 4.1.1 této práce). Co do typů případů sistace hlasovacích práv se proto jedná o výčet demonstrativní. Závěr předestřený *F. Cilečkem* platil před přijetím Velké novely ZOK, kdy zákon o obchodních korporacích jako případ sistace neznal jiný důležitý důvod určený ve společenské smlouvě. To však s výhradou názoru části právní teorie, která možnost akcionářů zakotvit důvod sistace hlasovacích práv, jiný než zákonem předvídaný, ve stanovách akciové společnosti dovozovala i před přijetím Velké novely ZOK (srov. kapitola 0 této práce). O taxativním výčtu je možné hovořit ve vztahu k právním titulům, ve kterých může být případ sistace hlasovacích práv zakotven, tedy v zákoně o obchodních korporacích, zvláštních právních předpisech (srov. úvod této práce) anebo ve společenské smlouvě. V jiném právním titulu případ sistace zakotven být nemůže.

⁸ Srov. např. BASTLOVÁ, Michaela, VAŠKOVÁ, Andrea. *Zákon o evidenci skutečných majitelů. Praktický komentář*. In: ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer [cit. 2022-8-29]. Komentář § 54. ISSN 2336-517X.

⁹ CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1186 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.

1.2. Sistace hlasovacích práv jako zásah do základního práva společníka

Hlasovací právo bývá v souvislosti s postavením společníků podle *L. Joskové* tradičně označováno za nejvýznamnější nemajetkové právo,¹⁰ přičemž předně je třeba jej vnímat jako subjektivní právo společníků, jehož výkonem se přímo podílí na řízení společnosti. Hlasovací právo je tak podmnožinou práva společníků účastnit se na řízení společnosti, jehož obsah je oproti hlasovacímu právu širší, neboť zahrnuje řadu dalších práv (např. práva účastnit se zasedání valné hromady, práva na informace, resp. vysvětlení apod.). Významnost hlasovacího práva akcentuje i Nejvyšší soud, podle něhož „*pozastavení (sistace) výkonu hlasovacích práv představuje významný zásah do jednoho ze základních práv akcionářů.*“¹¹ Ustanovení o sistaci hlasovacích práv jsou proto podle Nejvyššího soudu „*výjimkou z pravidla, podle něhož akcionáři náleží hlasovací právo (v rozsahu určeném stanovami; jinak tomu bude zásadně pouze v případě druhu akcií, s nimiž podle stanov není spojeno hlasovací právo).*“¹² Totožný závěr platí nepochybně i ve vztahu ke společníkům společností s ručením omezeným.

Význam hlasovacího práva byl v minulosti podroben rozsáhlé diskuzi, a to zejména před přijetím Velké novely ZOK. Diskutovalo se zejména o tom, zda je přípustné vydat podíl (akcie) bez hlasovacích práv, aniž by se jednalo o prioritní podíl (akcie). V této souvislosti například *P. Čech* a *P. Šuk* nejprve dovozovali, že hlasovací právo tvoří bezpodmínečnou součást podílu, pročež podle nich nebylo přípustné vydat podíl bez hlasovacího práva.¹³ I ti však postupem času svůj názor upravili¹⁴ a přiklonili se k té části právní teorie stojící, která sice akcentovala významnost hlasovacího práva, avšak přikláněli se k závěru, že podíl bez hlasovacího práva vydat lze.¹⁵ Velká novela ZOK tuto otázku postavila na jisto, když explicitně počítá s možností vytváření podílů bez hlasovacích práv (§ 135 odst. 3, § 276 odst. 2 ZOK). Jsem přesvědčený, že explicitním umožněním vydat podíl bez hlasovacích práv, s přihlédnutím k závěru, na kterém se shodla právní teorie před přijetím Velké novely ZOK, nedošlo

¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 435 s. ISBN 978-80-7598-991-8.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 27 Cdo 3315/2018, odst. 33, dostupné na www.nsoud.cz.

¹² *Ibidem*.

¹³ ČECH Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Bova Polygon, 2016, 170 – 171 s. ISBN 978-80-7273-177-0.

¹⁴ Např. ČECH, Petr. Nová právní úprava společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti v pátém roce své účinnosti. *Metodické aktuality Svazu účetních*. 2018, č. 5, s. 50. ISBN 978-80-87367-87-2.

¹⁵ Např. JOSKOVÁ, Lucie. Je ve společnosti s ručením omezeným možný podíl bez hlasovacího práva či práva na podíl na zisku?. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9, 253-260 s. nebo DĚDIC, Jan, LASÁK, Jan. Vlastnictví více podílů a druhý podílů ve společnosti s ručením omezeným. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, číslo 3, ročník 2015, s. 40 – 46. ISSN 1211-9946.

k relativizaci pravidla, že společníkům zásadně náleží hlasovací právo,¹⁶ pročež bude nutné sistaci hlasovacích práv i nadále považovat za výjimku z tohoto pravidla a rovněž za významný zásah do základního práva společníků.

Sistací hlasovacích práv nicméně nesmí za žádnou cenu dojít k porušení jiných účastnických práv společníků. Přestože má na valné hromadě dojít k sistaci hlasovacích práv společníka, společnost musí společníky na tuto valnou hromadu řádně pozvat, neboť právo společníků účastnit se této valné hromady zůstává sistací hlasovacích práv nedotčeno. Tento závěr přijal ve své judikatuře rovněž Nejvyšší soud, když uzavřel, že nedoručením pozvánky na valnou hromadu společníkovi, u něhož existoval důvod pro sistaci hlasovacích práv, byl tento společník „zkrácen na svém právu podílet se na řízení a kontrole činnosti společnosti a připraven o možnost bránit se proti vytýkanému porušování povinností jednatele a o včasnou informaci o svém odvolání.“¹⁷ Nepozváním společníka, byť nehlasujícího, na valnou hromadu by proto došlo k flagrantnímu porušení společníkova práva účastnit se valné hromady, které by bylo důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení přijatých na předmětné valné hromadě (§ 191, § 428 ZOK). Sistace hlasovacích práv nezabavuje společníky možnosti vykonávat ani další účastnická práva.¹⁸ Mezi tyto další účastnická práva lze kupříkladu zařadit právo účastnit se valné hromady (§ 167 odst. 1, 398 odst. 1 ZOK), právo společníka společnosti s ručením omezeným na informace (§ 155 a násl. ZOK), resp. právo akcionáře na vysvětlení (§ 357 a násl. ZOK), právo akcionáře podávat návrhy a protinávrhy (§ 361 a násl. ZOK) nebo právo společníků podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady (§ 191, § 428 ZOK).

Zákon o obchodních korporacích nicméně počítá i se situacemi, kdy budou hlasovací práva společníkům zachována, přestože budou naplněny veškeré předpoklady některého z případů sistace hlasovacích práv, pro který by mu tak měl být výkon hlasovacích práv pozastaven. Podle § 171 odst. 2 ZOK se totiž k přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy, kterým se zasahuje do práv nebo povinností všech společníků společnosti s ručením omezeným, resp. pouze některým z nich, vyžaduje souhlas všech společníků společnosti s ručením omezeným, resp. dotčených společníků. Ačkoli toto ustanovení míří primárně na ochranu menšinových společníků,¹⁹ s ohledem na jeho kogentní povahu je podle mého názoru nutné bezvýhradně trvat na jeho uplatnění i v situacích, v nichž by jinak společníkovi byla hlasovací

¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 27 Cdo 3315/2018, odst. 33, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 421/2010, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁸ POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 898 s. ISBN 978-80-7598-881-2.

¹⁹ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 418 s.

práva sistována. Totožný závěr lze dovodit rovněž z názoru *L. Joskové*, která uvádí, že společník společnosti s ručením omezeným bude disponovat hlasovacím právem, i když bude vlastníkem podílu bez hlasovacích práv, při rozhodování o přijetí „*usnesení, kterými je rozhodováno o změně společenské smlouvy, v jejímž důsledku dochází k bezprostřednímu zásahu do postavení společníka [...]*“²⁰ Pakliže tento závěr činí *L. Josková* ve vztahu k podílům, s nimiž není hlasovací právo spojeno trvale, za použití logického argumentu *a maiori ad minus* by se podle mého názoru měl totožný závěr uplatnit i v situacích, kdy společník společnosti s ručením omezeným hlasovací práva nevykonává pouze dočasně z důvodu sistace. Společník společnosti s ručením omezeným tak bude oprávněn vykonávat hlasovací práva i přes naplnění předpokladů pro sistaci při přijímání rozhodnutí vyjmenovaných v § 171 odst. 2 ZOK.

Shora uvedené závěry by se měly analogicky uplatnit rovněž u akcionářů, a to v případech specifikovaných v § 417 odst. 4 ZOK, podle něhož se vyžaduje souhlas všech dotčených akcionářů, pakliže má být přijato rozhodnutí o spojení akcií nebo o změně druhu akcií na akcie, se kterými není spojeno hlasovací právo. V případech, kdy se má uplatnit speciální pravidla zakotvené v § 276 odst. 3 ZOK, podle něhož bude vlastníkem akcie, s níž není spojeno hlasovací právo, oprávněn hlasovat na valné hromadě tehdy, vyžaduje-li zákon o obchodních korporacích hlasování na valné hromadě podle druhu akcií, však podle mého názoru za současného naplnění předpokladů sistace takovému akcionáři hlasovací práva ponechána nebudou. Podle druhu akcií se hlasuje v případech zakotvených v § 417 odst. 1 až 3 ZOK, které na rozdíl od případu upraveném v § 417 odst. 4 ZOK prostřednictvím stanovených většin umožňují přehlasovat nesouhlasícího akcionáře. Použitím gramatického výkladu docházím k závěru, že § 276 odst. 3 ZOK míří pouze na vlastníky těch akcií, s nimiž není hlasovací právo spojeno trvale. Logický argument *a maiori ad minus* uplatnění výše pro účely společníků společnosti s ručením omezeným se v tomto případě nemůže uplatnit proto, že zákonodárce stanovením konkrétních většin sám připouští, aby byl akcionář přehlasován. Za takové situace převládne účel sledovaný sistací hlasovacích práv a hlasovací práva tak v případech normovaných § 276 odst. 3 ZOK akcionáři ponechána nebudou.

1.3. Podstata a rozdělení případů sistace hlasovacích práv

Jednotlivé případy sistace hlasovacích práv představují reakci na skutečnosti, které jsou natolik závažného charakteru, popř. ohrožují řádné řízení společnosti natolik, že jsou důvodem

²⁰ JOSKOVÁ, Lucie. op. cit. sub 15, 257 s.

pro dočasné pozastavení výkonu hlasovacího práva společníků. Jinak řečeno, jedná se o skutečnosti, jejichž existencí je ospravedlněn zásah do jednoho ze základních práv společníků. V zásadě platí, že těmito skutečnostmi je porušení základní povinnosti společníků v podobě vkladové nebo příplatkové povinnosti, a to bez ohledu na zavinění společníků, anebo existence střetu zájmů mezi společníkem a společností.²¹ Na základě tohoto kritéria můžeme jednotlivé případy rozdělit do dvou kategorií. Zvláštní režim mají případy označené ve společenské smlouvě jako jiné důležité důvody [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK], jejichž zařazení do konkrétní kategorie bude záviset na jejich vymezení ve společenské smlouvě (viz kapitola 0 této práce).

U některých případech sistace hlasovacích práv se podle mého názoru může promítnout i princip ochrany věřitelů, který je jedním ze základních principů, na němž stojí obchodní právo²², akcentovaný garanční funkcí základního kapitálu (viz kapitola 5.1 této práce). Ochranu věřitelů však vnímám spíše jako podpůrný důvod pro sistaci hlasovacích práv.

1.3.1. Případy sankcionující společníka za nesplnění povinnosti

První kategorie případů je tvořena pouze jedním zákonem předvídaným případem, a to konkrétně prodlením se splněním vkladové nebo příplatkové povinnosti [§ 173 odst. 1 písm. d), § 426 písm. a) ZOK]. Sistace z důvodu prodlení se splněním vkladové a příplatkové povinnosti má na rozdíl od zbylých případů „*sankční charakter a brání vlivu na rozhodování společnosti u toho společníka, který neplní svoji základní povinnost.*“²³ Smyslem tohoto případu sistace hlasovacích práv je tak sankciovat společníky za nesplnění zákonem explicitně zmíněných povinností.²⁴ Sistace z tohoto důvodu se tak váže na osobu společníka bez ohledu na to, co je předmětem rozhodování valné hromady, na jejímž jednání k sistaci hlasovacích práv dotyčného společníka dochází. Úzká návaznost na osobu společníka potvrzuje rovněž skutečnost, že se v tomto případě sistace nedotýká osob jednajících s prodlévajícím společníkem ve shodě, jako je tomu v případech spadajících do druhé kategorie případů (§ 173 odst. 2, § 427 odst. 1 ZOK *a contrario*).

Se sankčním charakterem tohoto případu sistace úzce souvisí i to, že společníkům je výkon hlasovacích práv v příslušném rozsahu pozastaven po celou dobu, kdy porušují

²¹ Obdobně JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 4, 116 s. ISBN 1803-6554.

²² Shodně PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 86 s. ISBN 978-80-7598-991-8.

²³ POKORNÁ, Jarmila, In. LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 18, 900 s.

²⁴ FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan. a kol. op. cit. sub 6.

vkladovou, popř. příplatkovou povinnost. Tomuto závěru nasvědčuje již samotné znění zákona, které tento případ vymezuje následovně: „*Společník nevykonává hlasovací právo, jestliže je v prodlení s plněním vkladové nebo se splněním příplatkové povinnosti.*“ Na rozdíl od zbylých případů sístace tak zákon neváže sístaci hlasovacích práv na rozhodování valné hromady o konkrétním usnesení. Dotyčný společník tak bude mít sístována hlasovací práva při přijímání jakéhokoli usnesení valné hromady, bez ohledu na jeho předmět, a na jednání jakékoli valné hromady společnosti, a to až do okamžiku, kdy svou vkladovou, popř. příplatkovou povinnost v celém rozsahu splní nebo okamžiku promlčení práva společnosti na splacení vkladu či příplatku (viz kapitola 2.2.4 této práce).

1.3.2. Případy reagující na střet zájmů společníků a společnosti

Druhá kategorie případů sístace hlasovacích práv reaguje na „*existující konflikt zájmu společníka a společnosti, kdy vyloučení hlasů dotčeného společníka umožňuje dosáhnout objektivního rozhodnutí, které nebude zájmově zkreslené.*“²⁵ Zákonodárce u těchto případů vychází „*z předpokladu, že kdyby akcionář (popř. společník, pozn. autora) mohl ve zde vypočtených případech toto právo vykonávat, zneužil by je k újmě společnosti či ostatních akcionářů,*“²⁶ pročež se snaží zajistit, aby společník „*nemohl svým hlasem (svými hlasy) ovlivnit rozhodování i v těch otázkách, které se ho (ať už negativně, nebo pozitivně) týkají.*“²⁷ A to zejména v případech, kdy se jedná o společníka s významným počtem hlasů, který by v případě, kdyby mohl vykonávat svá hlasovací práva, zcela narušil objektivitu daného rozhodnutí valné hromady.

K sístaci hlasovacích práv nicméně dochází pouze v zákonem předvídaných případech střetu zájmů společníků a společnosti, nikoliv při jakémkoli střetu těchto zájmů.²⁸ Na skutečnost, že zákonná úprava sístace hlasovacích práv nereflektuje veškeré případy, kdy dochází ke střetu zájmů společníků a společnosti, ostatně reagoval i zákonodárce ve Velké novele ZOK (viz kapitola 4.2 této práce), když umožnil společníkům, aby si ve společenské smlouvě určili další případy sístace hlasovacích práv [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK].²⁹

²⁵ POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 18, 900 s.

²⁶ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5.

²⁷ CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9.

²⁸ Obdobně EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 352 s. ISBN 978-80-7598-991-8.

²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony [online]. Sněmovní tisk č. 207/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=207&ct1=0>.

Již z dikce zákona o obchodních korporacích, která obsahuje slovní spojení „*valná hromada rozhoduje o [...]*“, vyplývá, že v důsledku případů tvořících druhou kategorii dochází k sistaci hlasovacích práv společníka pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení valné hromady, které má být přijato na valné hromadě a při němž hrozí střet zájmů společníka a společnosti. Sistace hlasovacích práv je tak u případů tvořících druhou kategorii odvislá od předmětu usnesení valné hromady, o jehož přijetí je hlasováno. Ve vztahu k ostatním usnesením je společník oprávněn hlasovat.³⁰

Do druhé kategorie případů tak patří zbylé případy vymezené zákonem o obchodních korporacích s výjimkou jiných případů stanovených zákonem o obchodních korporacích nebo jiným právním předpisem [§ 426 písm. d) ZOK] a (jiných důležitých důvodů určených ve společenské smlouvě [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK], které mohou na základě svého obsahu patřit jak do první, tak druhé kategorie případů (srov. kapitola 0 této práce).

1.3.3. Souběh případů sistace hlasovacích práv

V praxi může nastat situace, kdy budou v jednom okamžiku naplněny předpoklady vícero případů sistace, čímž dojde k souběhu těchto případů. Z podstaty případů sistace spadajících do druhé kategorie je nepochybné, že k jejich souběhu v jednom okamžiku dojít nemůže, neboť se vždy vztahují k odlišnému usnesení valné hromady. Opačný závěr však platí pro souběh případu spadajícího do první kategorie a případu náležejícího do kategorie druhé. První kategorie případů totiž postihuje hlasovací práva společníků ve vztahu ke všem usnesením přijímaným na předmětné valné hromadě, přičemž na této valné hromadě může být zároveň rozhodování o usnesení, na které reaguje případ spadající do druhé kategorie. Teoreticky je možný i souběh případů spadajících pouze do první kategorie. Taková situace může nastat například tehdy, když bude společník společnosti s ručením omezeným v prodlení se splněním vkladové a zároveň příplatkové povinnosti [§ 173 odst. 1 písm. d) ZOK] nebo při prodlení se splněním jedné z těchto povinností naplní předpoklady jiného důležitého důvodu určeného ve společenské smlouvě, který bude na základě ujednání ve společenské smlouvě sankcionovat společníka a bude se také vztahovat ke všem přijímaným usnesením na valné hromadě (srov. kapitola 4.2 této práce).

Pakliže dojde k tomuto souběhu jednotlivých případů sistace, neznamená to, že by se měl uplatnit pouze jeden ze střetnutých se případů. Oba tyto případy budou totiž existovat vedle sebe, navzájem se nevyruší. Společníkům by proto v takových případech měla být

³⁰ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 830 s.

sistována hlasovací práva pro naplnění obou těchto případů. Zápis z jednání valné hromady by proto měl obsahovat údaj o sistaci hlasovacích práv a její odůvodnění pro oba v daném okamžiku existujících případy. Takový postup lze navíc z hlediska prevence doporučit, pokud by se společníci domáhali vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, na níž došlo k neoprávněné sistaci jejich hlasovacích práv. Tento návrh by s výhradou konkrétních okolností podle mého názoru nebyl úspěšný, kdyby alespoň jeden z případů, pro který mu byla sistována hlasovací práva, v tomto řízení obstál.

1.4. Vliv sistace hlasovacích práv na průběh valné hromady

Jakkoli je sistace hlasovacích práv závažným zásahem do jednoho ze základních práv společníků, stejně závažným způsobem zasahuje také do průběhu jednání valné hromady, na níž k sistaci dochází. Předně je třeba uvést, že k sistaci hlasovacích práv dochází na valné hromadě, aniž by k tomu bylo zapotřebí rozhodnutí soudu či jiného orgánu veřejné moci. K sistaci podle § 173 odst. 1 ZOK, resp. § 426 ZOK může rovněž dojít při rozhodování valné hromady *per rollam*.³¹ Sistace hlasovacích práv sehrává klíčovou roli v souvislosti s průběhem jednání valné hromady z toho důvodu, že se při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet a při počítání potřebné většiny pro přijetí konkrétního usnesení nepřihlíží k hlasům společníků, jejichž hlasovací práva budou sistována (§ 169 odst. 3, § 412 odst. 2 ZOK). Usnášenischopnost valné hromady je navíc „*nutno zkoumat u každého jednotlivého usnesení přijímaného valnou hromadou zvlášť, neboť jednak se počet účastníků se akcionářů může v průběhu zasedání valné hromady měnit, a jednak může být ve vztahu k některým usnesením potřebné vycházet z „jiných čísel“ [...]*“.³²

Tuto problematiku řešil Nejvyšší soud již za účinnosti obchodního zákoníku ve vztahu k úpravě sistace hlasovacích práv akcionáře, a uzavřel, že „*při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí a při hlasování na valné hromadě se nepřihlíží k akciím nebo zatímním listům, pokud nelze hlasovací právo, které je s nimi spojeno, vykonávat (§ 186c odst. 1 ObchZ)*“,³³ přičemž k přijetí usnesení pak postačuje dosažení většiny hlasů počítané ze zbývajících (nesistovaných) hlasů. Tento závěr pak Nejvyšší soud rozvedl i v dalším svém usnesení vztahujícím se tentokrát ke společníkům společnosti s ručením omezeným, když předestřel, v čem spočívá nepřihlížení k sistovaným hlasům (*cit.*): „*Nepřihlížení k hlasům při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí pak spočívá v tom, že od celkového*

³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. července 2018, sp. zn. 14 Cmo 177/2018.

³² ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 831 s.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsoud.cz.

počtu hlasů, kterými společníci na valné hromadě disponují, se odečtou hlasy, s nimiž nemůže být vykonáváno hlasovací právo. Jen ve vztahu ke „zbývajícím“ hlasům je pak posuzováno dosažení kvora pro usnášeníšopnost valné hromady.“³⁴ Tyto závěry Nejvyšší soud potvrdil i pro systaci hlasovacích práv v poměrech právní úpravy účinné od 1. ledna 2014³⁵ a Vrchní soud v Praze rovněž pro rozhodování valné hromady *per rollam*.³⁶

Ačkoli z ustanovení zákona o obchodních korporacích zakotvující obligatorní náležitosti zápisu z jednání valné hromady výslovně nevyplývá povinnost uvádět v takovém zápise údaj o usnášeníšopnosti valné hromady (srov. § 189, § 423 ZOK), Nejvyšší soud tak s ohledem na důkazní břemeno ohledně usnášeníšopnosti ve své judikatuře doporučuje.³⁷ Pokud by totiž tento údaj v zápise z jednání valné hromady chyběl, důkazní břemeno o skutečnosti, zda byla valná hromada při přijímání jednotlivých usnesení usnášeníšopná, leží na společnosti.³⁸

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. 29 Cdo 3472/2013, dostupné na www.nsoud.cz.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 2015, sp. zn. 29 Cdo 649/2015, odst. 16, publikované pod č. R 21/2016 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dostupné na www.nsoud.cz.

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. července 2018, sp. zn. 14 Cmo 177/2018.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002, publikovaný pod č. R 25/2004 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dostupný na www.nsoud.cz.

³⁸ *Ibidem* a rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. června 2004, sp. zn. 29 Odo 967/2003, dostupný na www.nsoud.cz.

2. Prodlení se splněním vkladové a příplatkové povinnosti

Jedním z obecných případů sistace hlasovacích práv je prodlení společníka společnosti s ručením omezeným s plněním vkladové povinnosti nebo se splněním příplatkové povinnosti [§ 173 odst. 1 písm. d) ZOK], resp. prodlení akcionáře se splněním vkladové povinnosti [§ 426 písm. a) ZOK]. Tento případ sistace hlasovacích práv spadá do první kategorie případů, když sankcionuje společníky za porušení zmíněných povinností (srov. kapitola 1.3 této práce). Sankční povahu navázanou na osobou společníka potvrzuje skutečnost, že tento případ sistace nedopadá na společníky jednající se společníkem porušujícím dané povinnosti ve shodě (§ 173 odst. 2, § 427 odst. 1 ZOK *a contrario*).

Vkladovou povinnost lze považovat za jeden z konstrukčních prvků kapitálových společností³⁹ a navíc za jednu ze stěžejních zákonných povinností každého společníka (§ 15 a násl., § 150 a násl., § 344 a násl. ZOK). Podstatou vkladové povinnosti je vnesení vkladu⁴⁰ do základního kapitálu společnosti ve výši a způsobem určeným ve společenské smlouvě (§ 17 odst. 1 ZOK). Vkladovou povinnost lze splnit ve formě peněžitého nebo nepeněžitého vkladu (§ 15 odst. 3 ZOK), přičemž souhrn těchto vkladů tvoří základní kapitál společnosti (§ 30 ZOK). Z této úzké provázanosti základního kapitálu a vkladové povinnosti vyplývá stěžejní postavení vkladové povinnosti ve vztahu k naplnění garanční funkce základního kapitálu. Ta podle S. Černé spočívá v tom, že společnost „je v podobě základního kapitálu do začátku svého podnikání vybavena zdroji, jejichž splacení nemohou společníci požadovat dříve, než budou při likvidaci uhrazeny veškeré její závazky.“⁴¹ Finanční zdroje, které společníci poskytli společnosti v podobě předmětů vkladů prostřednictvím plnění jejich vkladové povinnosti tak od počátku existence společnosti zajišťují naplnění garanční funkce základního kapitálu. Důležitost vkladové povinnosti podtrhuje i nemožnost zprostit společníky jejího splnění, ledaže by tak bylo učiněno v souvislosti se snížením základního kapitálu (§ 150 odst. 2, § 344 odst. 3 ZOK). Významnost postavení vkladové povinnosti pro samou podstatu kapitálových společností tak odůvodňuje sankcionování společníka mimo jiné sistací hlasovacích práv za její porušení.

Druhou povinností, jejíž porušení je ze zákona sankcionováno sistací hlasovacích práv, je povinnost příplatková. Příplatkovou povinností se rozumí povinnost společníka poskytnout

³⁹ ČERNÁ, Stanislava. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 98 s. ISBN 978-80-7598-991-8.

⁴⁰ Vkladem se rozumí peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu společnosti, přičemž u akciové společnosti se za vklad označuje jmenovitá hodnota akcie (§ 15 odst. 1 ZOK).

⁴¹ ČERNÁ, Stanislava. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. op. cit. sub 39, 124 s.

společnosti peněžitý příspěvek za účelem vytvoření vlastního kapitálu společnosti, tj. mimo její základní kapitál, a to nad rámec jeho vkladové povinnosti. Pojem příspěvek není v zákoně o obchodních korporacích definován, je však používán jako legislativní zkratka (§ 139 odst. 2 ZOK). Teorie se přiklání spíše k závěru, že pojem příspěvek nelze vnímat jako povinnost společníka⁴², ale jako „označení prostředků, které společník poskytuje společnosti na vytvoření vlastního kapitálu nad jeho vklad.“⁴³

V souvislosti s příplatkovou povinností je nezbytné uvést, že zákon o obchodních korporacích explicitně umožňuje spojit příplatkovou povinnost pouze s podílem společníka společnosti s ručením omezeným (§ 162 a násl. ZOK). U akciových společností tato úprava chybí. Přesto je doktrína ustálena v názoru, že příplatkovou povinnost lze spojit s akciemi ujednáním ve stanovách.⁴⁴ Spojení příplatkové povinnosti s akcií ujednáním ve stanovách je však podle *J. Dědiče* a *P. Šuka* podmíněno souhlasem dotčených akcionářů, neboť akcionářům lze ukládat pouze na základě zákona.⁴⁵ S tímto závěrem souhlasí rovněž *I. Štenglová*.⁴⁶ Akcie s příplatkovou povinností tak bude možné vydat na základě ujednání ve stanovách, avšak pouze se souhlasem těch akcionářů, kteří je nabývají.

I když akcionář vysloví s příplatkovou povinností souhlas a stanovy tuto povinnost s jeho akciemi spojí, jsem přesvědčen, že hlasovací práva akcionáře z důvodu prodlení se splněním příplatkové povinnosti sistována být nemohou. Schází pro to totiž jakákoli opora v zákoně. Nezakotvením prodlení se splněním příplatkové povinnosti v § 426 písm. a) ZOK, které výslovně zmiňuje pouze prodlení se splněním vkladové povinnosti, jako případu sistace projevil zákonodárce jednoznačnou vůli nesistovat hlasovací práva akcionáře pro prodlení s příplatkovou povinností jako je tomu v případě společnosti s ručením omezeným [§ 173 odst. 1 písm. d) ZOK]. Zákonná ustanovení upravující sistaci hlasovacích práv navíc nesmí být vykládána rozšiřujícím způsobem⁴⁷, přičemž výklad § 426 písm. a) ZOK, který by umožňoval sistaci hlasovacích práv z důvodu prodlení s příplatkovou povinností, by byl nepochybně

⁴² Toto chápání příspěvku zastává *B. Havel*, podle něhož je třeba pojmu příspěvek rozumět „právo nebo povinnost společníka vložit do společnosti příspěvek nad společníkův vklad mimo základní kapitál [...]“ (viz *HAVEL*, Bohumil. In: *ŠTENGLOVÁ*, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 387 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.)

⁴³ *DĚDIČ*, Jan, *ŠUK*, Petr. Příplatky v akciové společnosti. *XXVI. Karlovarské právnické dny. Sborník*. Praha: Leges, 2018, 484 s. ISBN 978-80-7502-289-9.

⁴⁴ Příkladmo *DĚDIČ*, Jan, *ŠUK*, Petr. op. cit. sub 43, 481-501 s. nebo *LÁLA*, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 3 až 8 s. ISBN 978-80-7400-778-1.

⁴⁵ *DĚDIČ*, Jan, *ŠUK*, Petr. op. cit. sub 43, s. 501.

⁴⁶ *ŠTENGLOVÁ*, Ivanka. In: *ŠTENGLOVÁ*, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 632 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 27 Cdo 3315/2018, odst. 33, dostupné na www.nsoud.cz.

značně extenzivní. Sistace hlasovacích práv pro prodlení se splněním příplatkové povinnosti akcionáře bude proto připadat v úvahu pouze tehdy, pokud bude prodlení se splněním příplatkové povinnosti akcionáře určeno ve stanovách jako jiný důležitý důvod ve smyslu § 426 písm. e) ZOK. Níže uvedené závěry týkající se prodlení příplatkové povinnosti proto platí i pro akcionáře s výhradou, že prodlení se splněním příplatkové povinnosti bylo ve stanovách určeno jako jiný důležitý důvod sistace ve smyslu § 426 písm. e) ZOK a že ve stanovách byla následována zákonná úprava příplatkové povinnosti společníků s ručením omezeným.

Předpokladem pro naplnění hypotézy případu sistace hlasovacích práv spočívajícím v prodlení společníků se splněním vkladové a příplatkové povinnosti je existence vkladové nebo příplatkové povinnosti (srov. kapitola 2.1 této práce) a prodlení společníků s jejich splněním (srov. kapitola 2.2 této práce).⁴⁸ Další stěžejní skutečností je pak určení konkrétního počtu hlasovacích práv (hlasů), s nimiž společníci nebudou na valné hromadě disponovat. Společníkům budou totiž sistována hlasovací práva pouze v takovém rozsahu, v jakém se nacházejí v prodlení se splněním vkladové či příplatkové povinnosti (srov. kapitola 2.3 této práce).

2.1. Vznik a existence vkladové a příplatkové povinnosti

Vkladová povinnost se obligatorně váže ke každému podílu⁴⁹ a tím pádem váže rovněž každého společníka. Bez ohledu na to, zda je vkladová povinnost plněna ve formě peněžitého nebo nepeněžitého vkladu, vzniká každému společníkovi zásadně v souvislosti se vznikem společnosti okamžikem založení společnosti, a to bez dalšího na základě společenské smlouvy.⁵⁰ Určení výše vkladu připadající na podíl je jednou z obligatorních náležitostí společenské smlouvy [§ 146 odst. 1 písm. e), § 250 odst. 3 písm. a) ZOK]. Vkladové povinnosti se s výjimkou případu, kdy dochází ke snížení základního kapitálu, nelze zprostit (§ 150 odst. 2, § 344 odst. 3 ZOK). Nicméně, vkladová povinnost může společníkům vzniknout i později za trvání společnosti, a to v souvislosti se zvýšením základního kapitálu. V takovém případě vzniká u společníků společnosti s ručením omezeným písemným prohlášením o převzetí vkladové povinnosti (§ 224 ZOK) a u akcionářů (i) uzavřením smlouvy mezi společností a jediným akcionářem nebo předem určeným zájemcem (§ 479 ZOK), (ii) zápisem do listiny upisovatelů v případě veřejné nabídky (§ 481 ZOK), (iii) dohodou všech akcionářů (§ 491 ZOK), (iv) úpisem akcií (§ 484 a násl. ve spojení s § 475 ZOK), nebo (v) doručením žádosti

⁴⁸ Pojem prodlení je nutno chápat ve smyslu § 1968 a násl. ObčZ.

⁴⁹ EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. op. cit. sub 28, 360 s.

⁵⁰ KUHN, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 39 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.

o výměnu dluhopisů za akcie v případě podmíněného zvýšení základního kapitálu (§ 509 ZOK).

Příplatková povinnost společníka s ručením omezeným vzniká na základě usnesení valné hromady společnosti⁵¹, přičemž možnost uložení příplatkové povinnosti musí být určena ve společenské smlouvě (§ 162 odst. 1 ZOK).⁵² Z toho pak zároveň vyplývá, že příplatková povinnost může být společníkům uložena pouze za trvání společnosti, nikoliv při jejím vzniku. Podle § 162 odst. 2 věta druhá ZOK musí společenská smlouva určit, zda a s jakými podíly je příplatková povinnost spojena. Na rozdíl od vkladové povinnosti tak příplatková povinnost obligatorně neváže každého společníka, ale pouze ty, o jejichž podílu tak stanoví společenská smlouva a kteří s tím vysloví souhlas.⁵³ Oproti vkladové povinnosti se domnívám, že společníci mohou být za určitých okolností příplatkové povinnosti zproštěni (viz kapitola 5.3 této práce).

2.2. Okamžik prodlení

Prodlení společníků se splněním vkladové nebo příplatkové povinnosti je druhým obligatorním předpokladem tohoto případu sistace hlasovacích práv. Stanovení okamžiku, kdy se společníci dostávají do prodlení, závisí na určení splatnosti vkladové a příplatkové povinnosti. Určení splatnosti vkladové a příplatkové povinnosti je proto klíčovým faktorem v souvislosti se sistací hlasovacích práv.

2.2.1. Vkladová povinnost ve formě peněžitého vkladu

U vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu je určení okamžiku, kdy má dojít k jejímu splnění, ponecháno zásadně na ujednání společníků ve společenské smlouvě (§ 17 odst. 1 ve spojení s § 150 odst. 1 nebo § 344 odst. 1 ZOK). Zákon o obchodních korporacích zakotvuje pouze nejzazší lhůtu, kterou nelze ujednáním ve společenské smlouvě překročit. Ustanovení § 150 odst. 1 a § 344 odst. 1 ZOK je tak co do maximální délky lhůty pro splnění vkladové povinnosti kogentní. Pro společníky společnosti s ručením omezeným je nejzazším termínem pro splnění vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu stanovena lhůta pěti let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti (§ 150

⁵¹ Usnesení valné hromady je právním jednáním společnosti (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2019, sp. zn. 27 Cdo 445/2018, dostupné na www.nsoud.cz).

⁵² Zákon o obchodních korporacích navíc nebrání společníkovi poskytnout společnosti příspěvek zcela dobrovolně na základě smlouvy o poskytnutí příspěvku mimo základní kapitál. To však za podmínky, že s tím vysloví souhlas jednatel společnosti (§ 163 ZOK). V takovém případě není potřeba přijetí usnesení valné hromady a ani zakotvení ve společenské smlouvě.

⁵³ S ohledem na § 171 odst. 2 ZOK je nezbytné, aby každý společník, s jehož podílem má být příplatková povinnost spojena, vyslovil souhlas se spojením této povinnosti s jeho podílem.

odst. 1 ZOK). U akciové společnosti je úprava přísnější, když je jako maximální lhůta pro splnění vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu určena lhůta pouze jednoho roku (§ 344 odst. 1 ZOK). Důvodem této přísnější úpravy je podle mého názoru skutečnost, že akcionáři na rozdíl od společníků společnosti s ručením omezeným neručí v okamžiku, kdy vkladovou všichni nesplnili, za dluhy společnosti (§ 132 odst. 1 ZOK). Věřitelé akciových společností tak nemají pojistku v podobě ručení akcionářů jakožto dalšího zdroje, z něhož mohou uspokojit své pohledávky za společností. Z toho důvodu úprava akciových společností apeluje na dřívější splacení vkladové povinnosti tak, aby byla co nejdříve naplněna garanční funkce základního kapitálu, na jejíž naplnění je nutné obzvlášť při neexistenci zákonného ručení akcionářů klást důraz.⁵⁴

Pokud by byla ve společenské smlouvě nebo stanovách sjednána lhůta přesahující zákonem stanovenou nejzazší hranici, společenská smlouva by byla absolutně neplatná pro její rozpor se zákonem (konkrétně § 150 odst. 1, resp. § 344 odst. 1 ZOK) a zjevné narušení veřejného pořádku. Neplatná by však byla pouze v části upravující lhůtu ke splněním vkladové povinnosti (§ 576 ObčZ).⁵⁵ Pakliže by však ke změně ujednání společenské smlouvy či stanov zakotvující tuto lhůtu došlo až později usnesením valné hromady, na takové usnesení by se pro jeho rozpor s donucujícím ustanovením zákona hledělo jako by nebylo přijato (§ 45 odst. 1 ZOK ve spojení s § 245 ObčZ). Za těchto situací by se pro splnění vkladové povinnosti uplatnila lhůta stanovená v zákoně o obchodních korporacích. Lhůta stanovená zákonem se uplatní taktéž v případech, kdy o ní bude společenská smlouva mlčet.⁵⁶ K tomuto závěru se později přiklonil i *B. Havel*.⁵⁷

Splatnost vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu při vzniku společnosti proto nastává poslední den lhůty určené ve společenské smlouvě či stanovách, případně není-li v nich určena, poslední den nejzazší lhůty stanovené zákonem o obchodních korporacích ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti. Následující den po uplynutí této lhůty se společník či akcionář dostává do prodlení.

V případě zvýšení základního kapitálu je splatnost vkladové povinnosti určena posledním dnem lhůty pro splnění vkladové povinnosti, která je obsažena v usnesení valné

⁵⁴ Obdobně ČERNÁ, Stanislava. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. op. cit. sub 39, 124 s.

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004, publikované na www.nsoud.cz.

⁵⁶ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti v novém hávu: aktuální výkladové otázky. *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 4, 97-104 s. ISSN 1803-6554.

⁵⁷ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 370 s., ISBN: 978-80-7400-799-6.

hromady o zvýšení základního kapitálu jakožto jedna z jeho obligatorních náležitostí [§ 223 písm. b), § 475 písm. i) ZOK]. V souladu s touto lhůtou musí být rovněž lhůta pro splnění vkladové povinnosti uvedená v písemném prohlášení o převzetí vkladové povinnosti společníkem [§ 224 odst. 1 písm. c) ZOK], potažmo příslušných v právních jednáních učiněných akcionářem ve vztahu ke zvýšení základního kapitálu akciové společnosti [např. § 479 písm. c), § 481 odst. 2 ZOK].⁵⁸

2.2.2. Vkladová povinnost ve formě nepeněžitého vkladu

Pro účely vkladové povinnosti, která má být při vzniku společnosti splněna vnesením nepeněžitého vkladu⁵⁹, obsahuje zákon o obchodních korporacích zvláštní úpravu, podle níž musí být nepeněžitý vklad vnesen do společnosti před jejím vznikem (§ 23 odst. 3 ZOK). Společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku (§ 126 odst. 1 ObčZ ve spojení s § 42 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů).⁶⁰ Na situace, kdy společníci plní vkladovou povinnost ve formě nepeněžitého vkladu v souvislosti se zvýšením základního kapitálu, se přiměřeně uplatňuje ustanovení § 23 odst. 3 ZOK (§ 29 ZOK). Společníci proto musí vnést nepeněžitý vklad do společnosti před účinky zvýšení základního kapitálu.⁶¹ Účinky zvýšení základního kapitálu nastávají u společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti a vnesením všech nepeněžitých vkladů, přičemž nejzazším okamžikem je zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku (§ 216 odst. 2 ZOK). U akciových společnostech nastávají účinky zvýšení základního kapitálu okamžikem zápisu nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku (§ 464 odst. 1 ZOK).⁶² Zápis do obchodního rejstříku je v takovém případě konstitutivní. Při procesu zvýšení základního kapitálu vnesením nepeněžitých vkladů je tak vkladová povinnost splatná nejpozději ke dni, kdy nastávají účinky zvýšení základního kapitálu.

Zákon předpokládá dvě situace, při kterých by potenciálně mohlo dojít k prodlení společníků se splněním vkladové povinnosti ve formě nepeněžitého vkladu. První takovou

⁵⁸ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 57, 558 s.

⁵⁹ Nepeněžitým vkladem může být veskrze jakákoli věc ve smyslu § 489 ObčZ, která naplňuje požadavek ocenitelnosti v penězích (§ 15 odst. 3 ZOK).

⁶⁰ Tímto dnem společnost nabývá vlastnické právo k nepeněžitému vkladu (§ 25 odst. 1 ZOK). Výjimku tvoří nemovité věci zapsané do katastru nemovitostí a další věci, k nimž se vlastnické právo nabývá zápisem do příslušného veřejného seznamu. K těmto věcem společnost nabývá vlastnické právo až zápisem vlastnického práva do příslušného veřejného seznamu (§ 25 odst. 2 ZOK).

⁶¹ Totožně HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 57, 556 s.

⁶² Výjimkou jsou společnosti, jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, u nichž k účinkům zvýšení základního kapitálu v podobě upsání nových akcií dochází upsáním akcií a vnesením všech nepeněžitých vkladů (§ 464 odst. 2 ZOK).

situací je případ, kdy nedojde k převodu vlastnického práva společníka – vkladatele k nepeněžitému vkladu, který je vnesen, na společnost (§ 26 ZOK). K této situaci může typicky dojít tehdy, když „nabytí vlastnického práva brání zákonná překážka – např. vkladatel nebyl oprávněn převést vlastnické právo k příslušné věci a zároveň nejsou dány důvody, pro které by obchodní korporace přesto mohla vlastnické právo nabýt (§ 1111 obč. zák).“⁶³ Společník – vkladatel je v takovém případě povinen uhradit jeho cenu v penězích podle ocenění uvedeného ve společenské smlouvě (§ 26 odst. 1 ZOK). Druhá situace může nastat tehdy, pokud je po vnesení vkladu do společnosti zjištěno, že cena nepeněžitého vkladu nedosahovala ke dni vzniku společnosti výše ocenění ve společenské smlouvě (§ 28 ZOK). Taková situace může nastat dojde-li ke znehodnocení nepeněžitého vkladu, například z důvodu jeho poškození. V odborné literatuře nicméně nepanuje shoda na tom, zda nastíněné situace budou mít za následek prodlení společníka se splněním vkladové povinnosti. Na zodpovězení této otázky navíc závisí závěr, zda popsané situace povedou k sistaci hlasovacích práv společníků.

Na jedné straně stojí *B. Havel*, podle něhož nepřejde-li nikoliv z důvodů na straně společnosti vlastnické právo k předmětu nepeněžitého vkladu, společník – vkladatel je v prodlení se splněním původní vkladové povinnosti.⁶⁴ Společníkům se původní vkladová povinnost *ex lege* konvertuje na povinnost uhradit cenu vkladu dle ocenění uvedeného ve společenské smlouvě.⁶⁵ Pokud by se uplatnil tento závěr, společníci by se dostali do prodlení se splněním vkladové povinnosti v den zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Bude-li naplněna hypotéza § 28 ZOK, ani tehdy podle *B. Havla* nedochází ke konverzi na vklad peněžitý, ale opět se zakládá povinnost doplatku jako tomu je v případě nepřevedení vlastnického práva na společnost upraveném v § 26 odst. 1 ZOK.⁶⁶ *B. Havel* navíc dovozuje, že by společníky měly ve shora uvedených případech postihovat další negativní důsledky vyvolané prodlením se splněním vkladové povinnosti. Tímto důsledkem je v první řadě povinnost společníků uhradit úrok z prodlení (§ 151 odst. 1, § 344 odst. 2 ZOK)⁶⁷ a na druhém místě možnost ostatních společníků společnosti s ručením omezeným, resp. možnost statutárního orgánu akciové společnosti vyloučit prodlévající společníky (§ 151 odst. 2 ZOK, § 345 odst. 2 ZOK).

⁶³ KRÍŽ, Josef, KUBÍK, Martin, DĚDIČ, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 137 s. ISBN 978-80-7598-881-2.

⁶⁴ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub **Chyba! Záložka není definována.**, 73 s.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub **Chyba! Záložka není definována.**, 75 s.

⁶⁷ Ustanovení § 151 odst. 1 ZOK, resp. § 344 odst. 2 ZOK jsou dispozitivní a umožňují tak společníkům ve společenské smlouvě stanovit odlišnou sazbu úroku z prodlení, popř. aplikaci těchto ustanovení zcela vyloučit.

S tímto závěrem se neztotožňují J. Kríž, M. Kubík a J. Dědič, kteří zastávají názor, že nepřevedení vlastnického práva nelze považovat za prodlení, ale za právní vadu nepeněžitého vkladu ve smyslu § 1921 ObčZ.⁶⁸ Tento závěr činí s odkazem na § 15 odst. 3 ZOK, podle něhož lze vkladovou povinnost splnit vnesením nepeněžitého vkladu, přičemž jako předpoklad vnesení nepeněžitého vkladu není stanoveno nabytí vlastnického práva k nepeněžitému vkladu ze strany společnosti. V § 26 odst. 1 ZOK je pak stanoveno, že povinnost uhradit cenu nepeněžitého vkladu v penězích vzniká, nepřejde-li vlastnické právo na společnost k nepeněžitému vkladu, který byl vnesen. Vkladová povinnost tak podle gramatického výkladu příslušných ustanovení zákona o obchodních korporacích zaniká již samotným vnesením nepeněžitého vkladu, pročež už se vkladová povinnosti nemůže změnit ani jinak konvertovat. Společníci tak podle nich nemohou být v prodlení se splněním vkladové povinnosti, ale pouze s převodem vlastnického práva k nepeněžitému vkladu. Ustanovení § 26 odst. 1 ZOK podle názoru těchto autorů zakotvuje zvláštní úpravu práva z vadného plnění nepeněžitého vkladu a společnost je tak povinna postupovat v souladu s § 1921 ObčZ, aby mohla uplatnit práva z vadného plnění. Oporu pro svůj závěr, že nepřevedení vlastnického práva je nutné považovat za právní vadu, nacházejí rovněž v právní teorii.⁶⁹ S ohledem na výše uvedené se proto nemohou uplatnit ani další zákonem předvídané sankční následky nastupující v případě prodlení se splněním vkladové povinnosti, které byly popsány výše. Totožné závěry uvádějí i ve vztahu k § 28 ZOK.⁷⁰

Posléze naznačenému názoru svědčí navíc judikatura Nejvyššího soudu, která dovozuje (*cit.*): „*Existence povinnosti upisovatele zaplatit společnosti v penězích rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu, na jakou byl nebo měl být oceněn, a hodnotou v době jeho splacení nemá význam pro posouzení splacení emisního kursu akcií nepeněžitým vkladem. Je-li „splacen“ nepeněžitý vklad ve výši odpovídající emisnímu kursu upisovaných akcií, nelze tyto akcie považovat za nesplacené bez ohledu na to, zda upisovateli vznikla povinnost doplatit společnosti v penězích rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu, na jakou byl nebo měl být oceněn, a hodnotou v době jeho splacení.*“⁷¹ V této souvislosti je podle mého názoru nutné vzít rovněž v úvahu, že společník – vkladatel si nemusí být právní vady nepeněžitého vkladu, v jejímž důsledku nedojde k převodu vlastnického práva na společnost, vůbec vědom, resp. ke

⁶⁸ KRÍŽ, Josef, KUBÍK, Martin, DĚDIČ, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 63, 139 s.

⁶⁹ ŠILHÁN, Josef. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 901 s. ISBN 978-80-7400-535-0.

⁷⁰ KUBÍK, Martin, DĚDIČ, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. In: [ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer [cit. 2022-9-1]. Komentář k § 28. ISSN 2336-517X.

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 126/2013, dostupné na www.nsoud.cz.

snížení hodnoty nepeněžitého vkladu oproti výši ocenění stanovené ve společenské smlouvě nedojde jeho zaviněním. Za takových okolností by bylo příliš přísné učinit generální závěr, že se společníci nachází v prodlení se splněním své vkladové povinnosti, ačkoli učinili vše, co po nich bylo možné s ohledem na konkrétní okolnosti rozumně požadovat, a že se tak vůči nim mohou uplatnit veškeré sankční mechanismy spojené s prodlením se splněním vkladové povinnosti, a to včetně systace hlasovacích práv. Tento závěr není ani v rozporu se zásadou ochrany věřitelů, neboť garanční funkce základního kapitálu bude zajištěna povinnostmi společníků doplatit příslušnou cenu nepeněžitého vkladu v penězích.

S ohledem na výše uvedené se kloním k závěru, že zákon v § 26 odst. 1 a § 28 ZOK zakotvuje zvláštní úpravu z vadného plnění. Společníci se proto při vzniku společnosti nemohou ocitnout v prodlení se splněním vkladové povinnosti ve formě nepeněžitého vkladu. Ve vztahu ke zvyšování základního kapitálu se od těchto závěrů není důvod odchýlit, neboť § 26 odst. 1 a § 28 ZOK se pro účely zvyšování základního kapitálu použijí přiměřeně (§ 29 ZOK).

2.2.3. Příplatková povinnost

Oproti vkladové povinnosti zákon o obchodních korporacích nestanovuje nejzazší lhůtu pro splnění příplatkové povinnosti. Určení lhůty není ani povinnou náležitostí společenské smlouvy, ve které bude příplatková povinnost zakotvena. Zákon o obchodních korporacích tak ponechává na vůli společníků, zda lhůtu pro splnění příplatkové povinnosti určí již ve společenské smlouvě nebo až v konkrétním usnesení valné hromady o uložení příplatkové povinnosti.

Bude-li lhůta určena ve společenské smlouvě, valná hromada je touto lhůtou při přijímání usnesení o uložení příplatkové povinnosti vázána. Pokud valná hromada v tomto usnesení určí lhůtu pro splnění příplatkové povinnosti v rozporu s ujednáním ve společenské smlouvě, vystavuje se riziku vyslovení neplatnosti usnesení o uložení příplatkové povinnosti pro rozpor se společenskou smlouvou (§ 191 odst. 1, § 428 odst. 1 ZOK).⁷² Společníci se v případě určení lhůty v usnesení o uložení příplatkové povinnosti dostávají do prodlení se splněním příplatkové povinnosti následující den po uplynutí lhůty stanovené v tomto usnesení. Pakliže by valná hromada v usnesení o uložení příplatkové povinnosti lhůtu k jejímu splnění neuvedla, uplatní se lhůta ujednaná ve společenské smlouvě.⁷³

⁷² V případě určení lhůty delší lze uvažovat o uplatnění pravidla zakotveného v § 260 odst. 1 ObčZ

⁷³ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. op. cit. sub 56.

Pokud společenská smlouva lhůtu pro splnění příplatkové povinnosti obsahovat nebude, bude její stanovení ponecháno na vůli valné hromady při přijímání usnesení o uložení příplatkové povinnosti. Lhůta určená valnou hromadou by v takovém případě měla být přiměřená s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Společník se dostane do prodlení se splněním příplatkové povinnosti opět uplynutím lhůty stanovené v usnesení o uložení příplatkové povinnosti.

Ačkoli to podle mého názoru není příliš pravděpodobné, domnívám se, že lhůta pro splnění příplatkové povinnosti nemusí být při absenci ujednání ve společenské smlouvě určena ani v usnesení o uložení příplatkové povinnosti. Společnost by v takovém případě byla v souladu s § 1958 odst. 2 ObčZ oprávněna vyzvat dotyčné společníky ke splnění příplatkové povinnosti ihned po přijetí usnesení o uložení příplatkové povinnosti, přičemž společníci by byli povinni splnit svou povinnost bez zbytečného odkladu po doručení této výzvy. Judikatura Nejvyššího soudu je ve vztahu ke lhůtě bez zbytečného odkladu ustálena v závěru, že se jedná „o velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu.“⁷⁴ Nejvyšší správní soud byl při vymezení lhůty bez zbytečného odkladu konkrétnější, když uzavřel, že za takovou dobu „lze považovat dobu několika dnů, případně týdnů.“⁷⁵ Závěr o možné aplikaci § 1958 odst. 2 ZOK pro splnění příplatkové povinnosti činím s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že aplikace tohoto ustanovení platí pro všechny závazky, a to dokonce i mimosmluvní, a tím pádem také pro závazek splnit příplatkovou povinnost stanovenou usnesením valné hromady na základě společenské smlouvy.⁷⁶ Společníci by se za této situace dostali do prodlení následující den po uplynutí lhůty bez zbytečného odkladu ode dne doručení výzvy ke splnění příplatkové povinnosti.

2.2.4. Zánik práva společnosti na splacení vkladu a příplatku v důsledku promlčení

Podle § 610 odst. 1 ObčZ platí, že se promlčují všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem. Mezi majetková práva, která se promlčují, patří podle Vrchního soudu v Praze rovněž právo společnosti na splacení vkladu odpovídající vkladové povinnosti společníků, přičemž se promlčuje v obecné, tedy tříleté, promlčecí lhůtě (§ 629 odst. 1 ObčZ).⁷⁷

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012, dostupný na www.nsouid.cz.

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. listopadu 2008, č. j. 6 As 1/2008-48, dostupný na www.nssoud.cz.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2004, sp. zn. 32 Odo 978/2003, dostupný na www.nsouid.cz.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. ledna 2021, sp. zn. 14 Cmo 190/2019, odst. 32.

S ohledem na jejich totožnou povahu lze tento závěr učinit i ve vztahu k příplatkové povinnosti. Promlčecí lhůta pro právo na splacení vkladu nebo příplatku počíná běžet prvním dnem prodlení společníků se splněním vkladové či příplatkové povinnosti (srov. kapitola 2.2 této práce), neboť v tento den mohla společnost uplatnit toto právo u soudu poprvé (§ 619 odst. 1 ObčZ).

Dojde-li k promlčení závazku splnit vkladovou či příplatkovou povinností, podle odborné literatury „není již dlužník povinen tuto povinnost splnit. Proto jej po promlčení tohoto závazku nelze ani vyloučit ze společnosti v rámci kadučního řízení či rozhodnutím soudu ani proti němu uplatňovat jiné zákonem či společenskou smlouvou předvídané sankce [...]“⁷⁸ Tento závěr doktríny přejal do svého rozhodnutí rovněž Vrchní soud v Praze.⁷⁹ Za běžných okolností se k promlčení přihlíží pouze tehdy, namítne-li dlužník, že je právo promlčeno (§ 610 odst. 1 ObčZ). Shora uvedený závěr doktríny, aprobovaný Vrchním soudem v Praze, nicméně s uplatněním námitky promlčení nepočítá, když uvádí, že promlčením, tj. okamžikem, kdy právo nebylo vykonáno v promlčecí lhůtě (§ 609 ObčZ), nelze proti společníkovi uplatňovat zákonem či společenskou smlouvou předvídané sankce.

S ohledem na výše uvedený závěr soudím, že je nutné rozlišovat okamžiky, kdy se přihlédne k promlčení práva společnosti na splacení vkladu či příplatku a kdy zanikne právo společnosti přistoupit k zahájení kadučního řízení či uplatnění jiné sankce jako například k sistaci hlasovacích práv. K promlčení práva společnosti požadovat splacení vkladu či příplatku skutečně se skutečně přihlédne, až tehdy, kdy společníci v řízení před soudem vznese námitku promlčení (§ 610 odst. 1 ObčZ). Již samotným uplynutím promlčecí lhůty však společnost ztratí možnost uplatnit vůči společníkům jiné zákonem předvídané sankce, např. sistaci hlasovacích práv. To vyplývá ze samotné podstaty některých sankčních opatření, které společnosti zákon o obchodních korporacích v takových případech umožňuje. Při uplatnění těchto opatření je totiž společníkům fakticky znemožněno vznést námitku promlčení (přijmeme-li závěr většiny právní teorie, že námitka promlčení je institut procesního práva^{80,81}), protože ji lze uplatnit pouze před orgánem veřejné moci.

⁷⁸ HURYCHOVÁ, Klára, TOMÁŠEK, Petr, ZVÁRA, Michael. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, 72 s. ISBN 978-80-246-3522-4.

⁷⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. ledna 2021, sp. zn. 14 Cmo 190/2019, odst. 32.

⁸⁰ Např. BODEČKOVÁ, Jana. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 678 s. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁸¹ Odlišný názor vyjadřuje L. Brim, který chápe námitku promlčení jako „jednostranné adresované hmotněprávní jednání dlužníka.“ (viz BRIM, Luboš. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1956 s. ISBN 978-80-7400-852-8.)

Pakliže společnost neuplatní nárok na splacení vkladové povinnosti nebo ne zahájí řízení o vyloučení společníka soudem, popř. neučiní-li tak jiní společníci prostřednictvím společnické, resp. akcionářské žaloby [§ 157 odst. 2 písm. c) a d), § 371 ZOK], tedy nevykonají své právo před orgánem veřejné moci ve smyslu § 609 ObčZ, uplynutím tříleté promlčecí lhůty ode dne následujícího po dni splatnosti vkladové nebo příplatkové povinnosti nebude možné prodlévajícímu společníkovi platně sistovat jeho hlasovací práva.

2.3. Rozsah prodlení

Stěžejní skutečností z hlediska sistace hlasovacích práv je při existenci probíraného případu určení konkrétního počtu hlasovacích práv, s nimiž společníci nebudou disponovat na valné hromadě. Společníkům budou na valné hromadě sistována hlasovací práva pouze v takovém rozsahu, v jakém budou v prodlení se splněním vkladové či příplatkové povinnosti. Zjištění konkrétního počtu hlasovacích práv, k jejichž sistaci na valné hromadě dojde, závisí na skutečnosti, zda je počet hlasovacích práv, resp. hlasů společníků vázán na výši jejich vkladu [§ 169 odst. 2, § 250 odst. 2 písm. e) ZOK]. Tomuto zjištění nicméně předchází určení rozsahu prodlení společníků se splacením vkladové či příplatkové povinnosti.

Rozsah prodlení se splněním vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu odpovídá rozdílu celkové výše vkladové povinnosti určené v příslušném právním titulu, tj. společenské smlouvě [§ 146 odst. 1 písm. e), § 250 odst. 3 písm. a) ZOK] nebo usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu⁸² [§ 223 písm. b), § 475 písm. i) ZOK], a v rozhodný okamžik skutečně uhrazené výši vkladové povinnosti. Je-li vkladová povinnost v souvislosti se vznikem společnosti plněna formou peněžitého vkladu, platí, že jednou z obligatorních podmínek pro podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku je splacení nejméně 30 % peněžitého vkladu, resp. jmenovité hodnoty upsaných akcií a celého vkladového, resp. emisního ázia (§ 148, § 253 odst. 1 ZOK) ze strany společníků – zakladatelů. Rozsah prodlení společníků tak může za těchto okolností činit nanejvýš 70 % celkové výše jejich vkladových povinností. Totožné pravidlo platí i pro vkladovou povinnost ve formě peněžitého vkladu při zvýšení základního kapitálu akciové společnosti, ledaže usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu vyžaduje splacení ve větším rozsahu (§ 492 odst. 1 ZOK). U zvýšení kapitálu ve společnosti s ručením omezením zákon o obchodních korporacích obdobné pravidlo nezakotvuje, což bylo podle *B. Havla* úmyslem zákonodárce⁸³, a společníci společnosti

⁸² Usnesení valné hromady je právním jednáním společnosti (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2019, sp. zn. 27 Cdo 445/2018, dostupné na www.nsoud.cz).

⁸³ HAVEL, Bohumil. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 57, 363 s.

s ručením omezeným tak mohou být při zvýšení základního kapitálu v prodlení až ve výši 100 % vkladové povinnosti.

Plní-li společníci vkladovou povinnost ve formě nepeněžitého vkladu jak při vzniku společnosti, tak při zvýšení základního kapitálu musí být předmět vkladu vnesen před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, resp. před účinky zvýšení základního kapitálu (srov. kapitola 2.2.2 této práce). I kdyby došlo k situacím předvídaným v § 26 odst. 1 a § 28 ZOK, společníci se s ohledem na názor zastávaný *J. Křížem, M. Kubíkem a J. Dědičem*, k němuž jsem se přiklonil v kapitole 2.2.2 této kapitoly, nemohou dostat do prodlení s plněním vkladové povinnosti. Pouze pro úplnost níže specifikuji rozsah prodlení podle názoru zastávaného *B. Havlem*. Nedojde-li k převodu vlastnického práva k nepeněžitému vkladu na společnost, rozsah prodlení odpovídá výši ocenění nepeněžitého vkladu určené ve společenské smlouvě. Pakliže nastane situace, kdy je po vnesení vkladu do společnosti zjištěno, že cena nepeněžitého vkladu nedosahovala ke dni vzniku společnosti výše ocenění ve společenské smlouvě, rozsah prodlení se rovná rozdílu výše ocenění nepeněžitého vkladu určené ve společenské smlouvě a skutečné hodnoty nepeněžitého vkladu ke dni vzniku společnosti.

Rozsah prodlení u příplatkové povinnosti se primární odvíjí od maximální výše určené ve společenské smlouvě, kterou příplatky všech společníků nesmí ve svém souhrnu překročit (§ 162 odst. 2 věta první ZOK). Absence této náležitosti společenské smlouvy má za následek nicotnost usnesení o příplatkové povinnosti.⁸⁴ Valná hromada je při rozhodování o uložení příplatkové povinnosti vázána touto maximální hodnotou příplatků. Výše příplatkové povinnosti jednotlivých společníků se bude odvíjet od výše určené v příslušném usnesení valné hromady o uložení příplatkové povinnosti, přičemž se na ní společníci budou podílet v poměru jejich podílů, nebude-li ve společenské smlouvě určen jiný způsob výpočtu (§ 162 odst. 3 ZOK). S největší pravděpodobností nicméně nebude v příslušném usnesení valné hromady stanovena pouze souhrnná výše příplatků dotčených společníků, ale také výše příplatku, kterou mají poskytnout jednotliví společníci. Rozsah prodlení se splněním příplatkové povinnosti tak bude odpovídat výši příplatkové povinnosti konkrétního společníka určené v usnesení valné hromady nebo vypočtené podle poměru podílů společníků, s jejichž podíly je příplatková povinnost spojena, z celkové částky příplatkové povinnosti určené v usnesení o uložení příplatkové povinnosti a v rozhodný okamžik skutečně uhrazené výši příplatkové povinnosti.

V návaznosti na zjištění rozsahu prodlení podle shora uvedených pravidel je možné přikročit ke stanovení konkrétního počtu hlasů, která budou společníkovi sistována. Níže

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. února 2020, č. j. 7 Cmo 193/2018-108, odst. 17.

uvedené závěry se uplatňují jak ve vztahu k vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu, tak příplatkové povinnosti. Úprava společnosti s ručením omezeným zakotvuje v § 169 odst. 2 ZOK dispozitivní pravidlo, že každý společník společnosti s ručením omezeným má jeden hlas na každou 1 Kč vkladu.⁸⁵ Úprava v akciovém právu je liberálnější, když stanovení hlasovací síly ponechává zcela na vůli akcionářů, kteří musí ve stanovách stanovit počet hlasů spojených s jednou akcií či kusovou akcií [§ 250 odst. 2 písm. e) ZOK].

Pakliže se společníci společnosti s ručením omezeným ve společenské smlouvě neodchýlí od pravidla vyjádřeného v § 169 odst. 2 ZOK a akcionáři stanoví ve stanovách, že na 1 Kč nominální hodnoty jedné akcie, resp. na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas, počet sistovaných hlasů bude odpovídat rozsahu prodlení podle pravidel uvedených výše.

Složitější situace nastává v případě, kdy budou společenskou smlouvou, resp. stanovami zřízeny zvláštní druhy podílů, resp. akcií, s nimiž bude spojen různý počet hlasů, tj. počet hlasů společníka společnosti s ručením omezeným či akcionáře nebude vázán na výši jeho vkladu (explicitně u akciových společností v § 276 odst. 5 ZOK). Možnost spojení odlišného počtu hlasů s podíly dovozuje i komentářová literatura rovněž u společníků společnosti s ručením omezeným, a to např. v závislosti na přínos každého z nich pro společnost.⁸⁶ Taková úprava ve společenské smlouvě, resp. stanovách může stanovení počtu sistovaných hlasovacích práv značně zkomplikovat. Navíc, *P. Šuk* dovozuje dokonce možnost, aby byl vyšší či nižší počet hlasů „s určitým druhem podílu spojen obecně (pro všechna usnesení), anebo jen pro některá (ve společenské smlouvě určená) usnesení valné hromady.“⁸⁷ V těchto případech bude počet sistovaných hlasovacích práv odpovídat procentuálnímu vyjádření rozsahu prodlení, přičemž rozsah prodlení bude určen jako poměr v rozhodném okamžiku skutečně uhrazené výše vkladové či příplatkové povinnosti a celkové výše vkladové povinnosti určené ve společenské smlouvě či stanovách. Nevidím důvod, proč se v situaci, kdy nebude možné touto početní operací dospět k celému číslu, odchýlit od názoru *P. Šuka*, že se výsledný počet sistovaných hlasů zaokrouhlí na celá čísla směrem nahoru.⁸⁸

⁸⁵ Obdobné pravidlo normoval zákon o obchodních korporacích před přijetím Velké novely ZOK v § 257 odst. 3 ZOK ve vztahu ke kusovým akciím. Vypuštěním tohoto ustanovení bylo ponecháno na vůli akcionářů, aby si stanovili počet hlasů připadajících na jednu kusovou akcii.

⁸⁶ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 409 s.

⁸⁷ *Ibidem*.

⁸⁸ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 887-888 s.

2.4. Důsledky splnění vkladové a příplatkové povinnosti po splatnosti na systaci hlasovacích práv

Zákonodárce v zákoně o obchodních korporacích nestanovuje rozhodný okamžik, k němuž by měl být pro účely konání valné hromady zafixován rozsah prodlení společníků se splněním vkladové či příplatkové povinnosti a tím také počet hlasovacích práv, který jim bude na valné hromadě sistován. Takové pravidlo by navíc postrádalo smysl, neboť by společníky odrazovalo plnit nesplacenou část vkladové či příplatkové povinnosti v období od takového rozhodného okamžiku do zasedání příslušné valné hromady, čímž by byla samotným zákonodárcem narušována garanční funkce základního kapitálu. Ačkoli by v tomto případě systace mělo dojít k pozastavení hlasovacích práv ve vztahu ke všem usnesením přijímaným na valné hromadě (srov. kapitola 1.3.1 této práce), soudím, že se rozsah prodlení společníků a tím i počet jejich sistovaných hlasovacích práv, jakož i usnášeníschopnost valné hromady, může v průběhu valné hromady měnit. Prodlévající společníci totiž vkladovou a příplatkovou povinností či alespoň jejich část mohou splnit kdykoli, a to dokonce i v průběhu zasedání valné hromady.

Chtějí-li společníci na valné hromadě či alespoň ve vztahu k některým usnesením vykonávat hlasovací práva, musí své povinnosti splnit v souladu se zákonnými pravidly pro splacení vkladové či příplatkové povinnosti. Vkladová povinnost ve formě peněžitého vkladu se splácí na zvláštní účet společnosti u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva (§ 23 odst. 1 ZOK). Společníci tak své peněžité dluhy odpovídající vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu splní v okamžiku připsání peněžní částky na bankovní účet společnosti zřízený za účelem splacení základního kapitálu (§ 1957 odst. 1 ObčZ). Co se týče příplatkové povinnosti, souhlasím s *J. Pokornou*, že se bude postupovat podle obecné úpravy splnění dluhu (§ 1926 a násl. ObčZ).⁸⁹ Společníci tak budou povinni plnit na bankovní účet společnosti, bude-li bankovní účet společnosti ve společenské smlouvě určen jako místo plnění (§ 1954 ObčZ), přičemž okamžik splacení bude určen rovněž v souladu s § 1957 odst. 1 ObčZ. Podle názoru *K. Vančurové* společníci splní svou příplatkovou povinnost v odpovídajícím rozsahu i tehdy, když nedodrží místo plnění sjednané ve společenské smlouvě, tedy nesplní příplatkovou povinnost na bankovní účet společnosti, ale místo toho například na „pokladně“ v sídle společnosti, a společnost peněžní prostředky poskytnuté za účelem splnění příplatkové

⁸⁹ POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. In: ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer [cit. 2022-9-1]. Komentář k § 162. ISSN 2336-517X.

povinnosti od společníků přijme.⁹⁰ Pokud společenská smlouva místo plnění neurčí, společník splní příplatkovou povinnost v souladu se zákonem v místě sídla společnosti (§ 1955 odst. 1 věta druhá ObčZ). Závěr predestřený *K. Vančurovou* se nicméně použije i v tomto opačném případě.

Splní-li společníci svou vkladovou nebo příplatkovou povinnost pouhé okamžiky před započetím valné hromady, ba dokonce v průběhu valné hromady, je nutné trvat na tom, aby splnění těchto povinností či alespoň jejich části na valné hromadě prokázali. Nemůže stačit pouhé tvrzení společníků o splnění. Splnění na „pokladně“ společnosti prokáží společníci potvrzením o přijetí peněžních prostředků. Budou-li plnit bezhotovostním převodem na bankovní účet společnosti, s ohledem na § 1957 odst. 1 ObčZ pravděpodobně nebude postačovat potvrzení o provedení platby z bankovního účtu dotčeného společníka. Domnívám se nicméně, že splnění vkladové a příplatkové povinnosti může být bez větších obtíží prokázáno za součinnosti členů statutárních orgánů společnosti, kteří jsou povinni vždy se účastnit zasedání valné hromady (§ 184 odst. 4, 402 odst. 3 ZOK). Členové statutárního orgánu budou mít nepochybně přístup do internetového bankovníctví společnosti a tím pádem rovněž snadnou cestu k ověření splnění předmětných povinností ze strany společníků, popř. budou mít alespoň možnost tento přístup obratem získat nebo splnění předmětných povinností ověřit jiným způsobem. Podle mého názoru jsou navíc členové statutárního orgánu povinni tuto součinnost poskytnout. Pokud by se členové statutárního orgánu rozhodli v této souvislosti společníkům neposkytnout součinnost nebo by se v rozporu s jejich zákonnou povinností zasedání valné hromady neúčastnili, vystavili by společnost potenciální hrozbě vyslovení neplatnosti těch usnesení valné hromady, při jejichž přijímání byla společníkům sistována hlasovací práva i přesto, že svou vkladovou, popř. příplatkovou povinnost ve skutečnosti splnil. Za takové situace totiž podle mého názoru nelze sankcionovat společníka, který vynaložil veškeré úsilí, aby mohl vykonávat hlasovací práva, přičemž pouze z důvodu porušení povinnosti součinnosti na straně společnosti nedošlo k prokázání rozhodných skutečností, které by odůvodňovaly, aby společníkovi nebyla sistována hlasovací práva.⁹¹ S ohledem na výše uvedené jsem přesvědčen, že společník může svou vkladovou, popř. příplatkovou povinnost splnit i v průběhu zasedání valné hromady, a pakliže tuto skutečnost za součinnosti společnosti prokáže, mělo by mu být

⁹⁰ VANČUROVÁ, Kateřina. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, komentář k § 1954. ISBN 978-80-7400-747-7: „Pokud je ale plnění na jiném místě poskytnuto a přijato, závazek splněním zanikl (nedochází přitom k jeho změně).“

⁹¹ Ustanovení § 1968 odst. 2 *in fine* ObčZ *per similibus*.

při přijímání usnesení následujících po tomto okamžiku umožněno vykonávat jeho hlasovací práva.

S ohledem na výše uvedené tak musí být usnášeníschopnost valné hromady i při existenci případů sistace spadajících do první kategorie posuzována před zahájením hlasování o každém usnesení přijímaném na zasedání příslušné valné hromady.⁹² Před započítím rozhodování o přijetí každého usnesení je proto nutné trvat na tom, aby bylo zkoumáno, zda se společníci stále nacházejí v prodlení se splněním předmětných povinností, a to i tehdy, když tomu tak bylo při přijímání předchozího usnesení, o němž mohlo být hlasováno před několika minutami.

⁹² ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 831 s.

3. Rozhodnutí valné hromady o odvolání z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce

Dalším případem sistace hlasovacích práv je rozhodování valné hromady o odvolání člena orgánu společnosti, který je zároveň společníkem této společnosti, pro porušení povinností při výkonu funkce člena orgánu [§ 173 odst. 1 písm. c), § 426 písm. c) ZOK]. Tento případ patří do druhé kategorie případů sistace, které reagují na střet zájmů společníka a společnosti. Střet zájmů je v tomto případě zcela zjevný, neboť si lze jen stěží představit, že společník při rozhodování valné hromady o jeho odvolání, a to navíc z důvodu porušení povinností, zachová nezbytnou míru objektivitu. Smyslem tohoto případu sistace je tak zajistit, aby skutečnost, zda ze strany společníka, který je členem orgánu společnosti, došlo k porušení povinností a zda takové porušení odůvodňuje jeho odvolání z funkce, posoudili ti společníci, u nichž střet zájmů dán není a kteří objektivitu při hlasování o tomto rozhodnutí zachovají. Sistace hlasovacích práv v tomto případě navíc dopadá taktéž na společníky, kteří jednájí se společníkem, který naplnil hypotézu tohoto případu sistace, ve shodě (§ 173 odst. 2, § 427 odst. 1 ZOK).

K naplnění hypotézy tohoto případu sistace musí být splněny následující předpoklady: (i) společník, jehož hlasovací práva mají být sistována, vykonává zároveň funkci člena orgánu společnosti (srov. kapitola 3.1 této práce), (ii) existence porušení některé z povinností, která váže člena orgánu společnosti, resp. alespoň tvrzení, že k takovému porušení došlo (srov. kapitola 3.2 této práce), a (iii) pozvánka na valnou hromadu, na níž má z důvodu porušení těchto povinností dojít k hlasování o odvolání člena orgánu společnosti, který je zároveň společníkem, a potažmo k sistaci jeho hlasovacích práv, splňuje konkrétní náležitosti dovozené judikaturou Nejvyššího soudu (srov. kapitola 3.3 této práce).

3.1. Funkce člena orgánu společnosti

Předně je nezbytné uzavřít, jaké osoby lze podřadit pod zákonem použitý pojem „člen orgánu společnosti“. Zákon o obchodních korporacích pochopitelně používal pojem člen orgánu společnosti⁹³ i před přijetím Velké novely ZOK, avšak použití tohoto spojení vyvolávalo značné výkladové nejasnosti ohledně toho, zda se některá pravidla (např. podmínky výkonu funkce zakotvené v § 46 ZOK) uplatní pouze na členy volených orgánů nebo rovněž na členy

⁹³ Orgánem společnosti je třeba rozumět „relativně samostatnou část obchodní korporace (útvár) bez právní osobnosti nadanou na základě zákona a zakladatelského právního jednání určitou působností, jejímž výkonem má být zajištěno fungování obchodní korporace dovnitř či navenek.“ (PATĚK, Daniel. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 152 s. ISBN 978-80-7400-799-6.)

valné hromady. Odstranění těchto výkladových nejasností mělo být podle důvodové zprávy k Velké novele ZOK dosaženo zavedením legislativní zkratky člen voleného orgánu v § 46 odst. 1 ZOK⁹⁴ a jejím důsledným používáním v dalších částech zákona o obchodních korporacích. Podle § 46 odst. 1 ZOK se členem voleného orgánu se rozumí osoba, která je členem orgánu a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolávána. Bez ohledu na to, kdo člena voleného orgánu do jeho funkce volí, jmenuje či jinak povolává.

Není pochyb, že použití pojmu „člen orgánu společnosti“ v § 173 odst. 1 písm. c) a § 426 písm. c) ZOK je projevem zákonodárcovy nedůslednosti při plnění cílů, které si vytyčil při přijímání Velké novely ZOK, a nikoliv projevem úmyslu, aby se tato ustanovení vztahovala i na členy nejvyššího orgánu společnosti. Takový závěr by byl totiž v přímém rozporu se zákonnou úpravou korporálního práva, která společníkům neposkytuje nástroj, jak hlasovat o odvolání jednoho z nich. Pro „zbavení se“ jednoho z členů valné hromady zná zákon o obchodních korporacích pouze pojem vyloučení, a to ať už pro prodlení se splněním vkladové (§ 151 odst. 1, § 345 ZOK) nebo příplatkové povinnosti (§ 165 ZOK) nebo pro zvlášť závažné porušení jiné povinnosti (§ 204 odst. 1, § 371 ZOK). S ohledem na výše uvedené je nezbytné pojem „člen orgánu společnosti“ vykládat jako člen voleného orgánu ve smyslu § 46 odst. 1 ZOK. Společník, jehož práva mají být sistována, tak musí být členem voleného orgánu.

3.1.1. Obligatorně zřizované volené orgány

Zákon o obchodních korporacích stanoví, které volené orgány musí společnost s ohledem na jejich právní formu, potažmo systém vnitřní struktury zřizovat. Podle *P. Šuka* je „vymezení orgánů, které musí ta která právnická osoba zřizovat, spadá do práva týkajícího se postavení osob.“⁹⁵ S tímto závěrem se ztotožňuje i zbylá část právní teorie.⁹⁶ Ustanovení zákona upravující vymezení orgánů kapitálových společností je nutné s ohledem na § 1 odst. 2 věty za středníkem ObčZ považovat za kogentní. Od těchto ustanovení se proto nelze odchýlit.

Pro každou kapitálovou společnost bez ohledu na její právní formu a systém platí, že je jako jeden z volených orgánů povinně zřizován statutární orgán.⁹⁷ Statutárním orgánem bude

⁹⁴ Legislativní zkratka „člen voleného orgánu“ je zakotvena rovněž v § 152 odst. 2 ObčZ, přičemž podle tohoto ustanovení je členem voleného orgánu fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolávána. Vymezení těchto pojmů je tak totožné, jediným rozdílem je, že úprava v zákoně o obchodních korporacích dopadá pouze na členy volených orgánů obchodních korporací ve smyslu § 1 odst. 1 ZOK, kdežto úprava v občanském zákoníku takto označuje členy volených orgánů právnických osob v zákoně o obchodních korporacích neupravených.

⁹⁵ ŠUK, Petr. Kogentnost a dispozitivita korporálního práva – hledání hranic. *Ad Notam*, 2019, č. 3, 3-12 s. ISSN 1211-0558.

⁹⁶ Např. MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1–117*. Praha: Leges, 2013, 63 s. ISBN 978-80-87576-71-1.

⁹⁷ Totožně ČECH Petr, ŠUK, Petr. op. cit. sub 13, 105 s.

s ohledem na právní formu a systém vnitřní struktury společnosti jeden nebo více jednatelů (§ 194 odst. 1 ZOK)⁹⁸, představenstvo (§ 435 odst. 1 ZOK) nebo správní rada (§ 456 odst. 1 ZOK). Akciové společnosti navíc povinně zřizují orgán, do jehož působnosti spadají kontrolní pravomoci. U akciových společností s dualistickým systémem vnitřní struktury je tímto orgánem dozorčí rada (§ 396 odst. 1, § 446 odst. 1 ZOK), která je samostatným kontrolním orgánem ve smyslu § 44 odst. 2 ZOK. Odlišně je zakotvení kontrolního orgánu upraveno u akciových společností s monistickým systémem vnitřní struktury, neboť ty zřizují správní radu, do jejíž působnosti spadá jak obchodní vedení společnosti, tak kontrolní pravomoci v podobě dohledu nad činností společnosti (§ 396 odst. 2, § 456 odst. 2 ZOK).

Ačkoli společnosti s ručením omezením zpravidla nejsou povinny zřizovat dozorčí radu (viz kapitola 3.1.2 této práce), může jí být tato povinnost uložena zvláštním právním předpisem (§ 201 odst. 1 ZOK). Tímto zvláštním právním předpisem je například zákon o podnikání na kapitálovém trhu, který pro společnosti s ručením omezeným stanovuje jako jeden z požadavků pro udělení povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry⁹⁹ ze strany České národní banky zřízení dozorčí rady [§ 6 odst. 1 písm. j) ZPKT]. Tento požadavek dopadá i na organizátora regulovaného trhu¹⁰⁰ ve formě společnosti s ručením omezeným, pro něhož je úprava ještě přísnější, neboť musí mít nejen zřízenou dozorčí radu, ale její působnost a oprávnění musí navíc odpovídat působnosti a oprávnění dozorčí rady akciové společnosti podle zákona o obchodních korporacích [§ 38 odst. 1 písm. j) ZPKT].

Některým společnostem navíc zvláštní právní předpisy zakládají povinnost zřídit další volené orgány nad rámec těch, se kterými počítá zákon o obchodních korporacích. Příkladem takového voleného orgánu, který musí zřizovat pouze některé kapitálové společnosti, je výbor pro audit. Podle § 44 odst. 1 zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů („**AudtZ**“), výbor pro audit povinně zřizují tzv. subjekty veřejného zájmu. Subjekty veřejného zájmu jsou účetní jednotky vymezené v § 1a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Dalšími příklady jsou výbor pro rizika, výbor pro jmenování a výbor pro odměňování, které podle § 8c odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zřizují banky, které jsou významné vzhledem ke své velikosti, vnitřní organizaci, povaze, rozsahu a složitosti svých činností.

⁹⁸ Podle § 44 odst. 5 ZOK může být statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným rovněž kolektivní orgán složený z vícero jednatelů společnosti, pokud tak určí společenská smlouva. Kolektivní orgán složený z více jednatelů může být nazván například jako sbor jednatelů.

⁹⁹ Definován v § 5 odst. 1 ZPKT.

¹⁰⁰ Definován v § 37 odst. 1 ZPKT.

3.1.2. Fakultativně zřizované volené orgány

Shora uvedené volené orgány však nejsou jedinými orgány, které mohou společnosti zřizovat. Společníci mohou totiž ve společenské smlouvě zřídit i další tzv. fakultativní orgány.¹⁰¹ Neexistuje tak *numerus clausus* volených orgánů kapitálových společností. Společníci tak mohou ujednáním ve společenské smlouvě zřídit fakultativní volené orgány, a to včetně vymezení rozsahu jejich působnosti. Není však možné, aby byla fakultativně zřízeném orgánu svěřena působnost spadající do působnosti obligatorně zřizovaného orgánu společnosti.¹⁰² V návaznosti na odkazované usnesení Nejvyššího soudu *J. Lasák* dovozuje, že je možné fakultativně zřizovanému orgánu stanovit dílčí kontrolní působnost vedle kontrolního orgánu, pakliže nedojde k žádnému odejmutí působnosti kontrolního orgánu jakožto obligatorně zřizovaného orgánu.¹⁰³ Členy fakultativně zřizovaných volených orgánů je nutné považovat za členy voleného orgánu ve smyslu § 46 odst. 1 ZOK a z toho důvodu na ně dopadají všechny zákonné povinnosti uložené těmto členům.¹⁰⁴

V praxi bude nejčastěji jako fakultativní orgán zřizována dozorčí rada ve společnosti s ručením omezeným, kterou mohou společníci společnosti s ručením omezeným zřídit ujednáním ve společenské smlouvě (§ 201 odst. 1 ZOK). Rozdíl oproti úpravě akciového práva spočívající v nepovinném zřizování dozorčí rady lze podle *J. Pokorné* spatřovat v tom, že „*smíšený charakter společnosti* (společnosti s ručením omezeným, pozn. autora) *předpokládá, že kontrolní činnost ve vztahu k jednatelům i stavu celé společnosti budou vykonávat primárně její společníci,*“¹⁰⁵ protože je zřízení kontrolního ponecháno pouze na dobrovolné vůli společníků společnosti s ručením omezeným. Mezi fakultativně zřizované volené orgány ve společnostech se řadí rovněž například výbor pro audit, výbor pro jmenování či výbor pro odměňování, nejsou-li tyto orgány zřizovány povinně podle zvláštních právních předpisů.

Tento případ sice tak dopadá na všechny společníky, kteří jsou zároveň členem voleného orgánu, a to nejen obligatorně zřizovaného (viz kapitola 3.1.1 této práce), nýbrž i fakultativně zřizovaného, jak se podává z této kapitoly.

¹⁰¹ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivanka. In: DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 388 s. ISBN 978-80-7400-404-9.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁰³ LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. In: [ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer [cit. 2022-9-1]. Komentář k § 44. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ POKORNÁ, Jarmila. In. LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 18, 999 s.

3.2. Porušení povinností při výkonu funkce člena voleného orgánu

Druhým nezbytným předpokladem, který musí být splněn proto, aby mohlo dojít k sistaci hlasovacích práv z tohoto důvodu, je porušení povinností při výkonu funkce člena voleného orgánu. Zákon o obchodních korporacích nijak nepřibližuje, zda se za porušení povinností ve smyslu § 173 odst. 1 písm. c), resp. § 426 písm. c) ZOK považuje porušení pouze zákonem stanovených povinností nebo rovněž povinností vyplývajících z jiných titulů, kupříkladu společenské smlouvy či smlouvy o výkonu funkce.

Není pochyb, že ustanovení zakotvující tento případ sistace hlasovacích práv míří na povinnosti, které jsou uloženy členům volených orgánů zákonem. Takových povinností je celá řada. Stěžejní povinností, kterou je vázán každý člen voleného orgánu, je povinnost vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře (§ 159 odst. 1 ObčZ).¹⁰⁶ Podle dikce § 159 odst. 1 ObčZ v sobě povinnost jednat s péčí řádného hospodáře zahrnuje dvě základní složky, a to povinnost loajality¹⁰⁷ a povinnost jednat s potřebnými znalostmi a pečlivostí, tj. s náležitou péčí¹⁰⁸. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se nevztahuje pouze na členy volených orgánů předvídaných zákonem o obchodních korporacích, ale rovněž na členy volených orgánů zřízených podle zvláštních právních předpisů, např. výboru pro audit (§ 44 odst. 1 AudtZ), nebo členy volených orgánů fakultativně zřízených ve společenské smlouvě (srov. kapitola 3.1.2 této práce). Dalšími zákonnými povinnostmi člena voleného orgánu jsou informační povinnosti související s hrozícím střetem zájmů zakotvené v § 54 až 56 ZOK.¹⁰⁹ Stejně jako povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se i tyto povinnosti vztahují na členy volených orgánů zřízených na základě zvláštních právních předpisů či fakultativně zřízených ve společenské smlouvě.

Na některé členy volených orgánů dopadá rovněž zákaz konkurence. Konkrétně se jedná o členy statutárních orgánů (§ 199, § 441, § 459 ZOK), členy dozorčí rady akciové společnosti

¹⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivanka, ŠUK, Petr. Některé důsledky porušení péče řádného hospodáře (nejen) v judikatuře českých soudů. *Obchodněprávní revue*, 2021, č. 3, 153 s. ISSN 1803-6554.

¹⁰⁷ Obsahem povinnosti loajality je povinnost člena voleného orgánu společnosti upřednostnit při rozhodování ve voleném orgánu zájmy společnosti před zájmy svými či zájmy třetích osob, včetně zájmů společníků, kteří jej do voleného orgánu zvolili či dokonce společníka, který jej do funkce vahou svých hlasů prosadil. To však neznamená, že by povinnost loajality vázala společníka v každém jednom případě, tj. že by byla povinnost loajality neomezená, neboť podle Nejvyššího soudu je povinnost loajality požadována pouze v míře nezbytné. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. dubna 2019, sp. zn. 27 Cdo 2695/2018, dostupný na www.nsouid.cz)

¹⁰⁸ Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace (§ 51 odst. 1 ZOK).

¹⁰⁹ Po přijetí zákona o obchodních korporacích se v právní teorii vedly diskuze, zda informační povinnosti související se střetem zájmů (§ 54 a násl. ZOK) dopadají rovněž na členy kontrolních orgánů. V této souvislosti J. Dědič uzavřel, že tomu tak nepochybně je. (viz DĚDIČ, Jan. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy*, 2014, č. 15-16, 524-532 s. ISSN 1210-6410.)

(§ 451 ZOK) a členy dozorčí rady společnosti s ručením omezeným, byla-li v souladu s § 201 odst. 1 ZOK zřízena společenskou smlouvou (§ 201 odst. 5 ZOK). Nejvyšší soud ve své judikatuře k obchodnímu zákoníku jednoznačně uzavřel, že „[p]orušení zákazu konkurence členem dozorčí rady akciové společnosti v době výkonu jeho funkce je porušením povinností při výkonu funkce [...]“. ¹¹⁰ V návaznosti na to Nejvyšší soud uzavřel, že porušení povinností dodržovat zákaz konkurence je důvodem pro sistaci hlasovacích práv společníka, který tuto povinnost jako člen voleného orgánu, který tuto povinnost porušil. ¹¹¹ S ohledem na to, že úprava případů sistace hlasovacích práv v zákoně o obchodních korporacích zůstala ve vztahu k tomuto případu oproti úpravě v obchodním zákoníku nezměněna ¹¹², což potvrzuje rovněž totožné znění příslušných ustanovení v obou těchto zákonech, není podle mého názoru důvod se od závěru Nejvyššího soudu vyjádřeného za účinnosti obchodního zákoníku odchýlit ani za účinnosti zákona o obchodních korporacích. Na členy fakultativně zřízených volených orgánů bude zákaz konkurence dopadat pouze tehdy, pokud bude tato povinnost uložena těmto konkrétním členům ve společenské smlouvě.

Avšak povinnosti stanovené zákonem nejsou jediné povinnosti, kterými jsou členové volených orgánů vázáni a následkem jejichž porušení bude sistace hlasovacích práv. V této souvislosti *V. Filip* a *J. Lasák* uzavírají, že „[u]rčité povinnosti osoby vykonávající funkce v orgánu společnosti mohou být také sjednány ve smlouvě o výkonu funkce.“ ¹¹³ Stejný závěr dovozuje *M. Příkazská*. ¹¹⁴ Se závěrem, že povinnosti, jejichž porušení povede k sistaci hlasovacích práv, mohou být uloženy i ve smlouvě o výkonu funkce (§ 59 a násl. ZOK), souhlasím.

Za použití logického argumentu *a minori ad maius* se pak domnívám, že za povinnosti, následkem jejichž porušení bude sistace hlasovacích práv, je nutné v případě přijetí závěru, že se za takové povinnosti považují povinnosti stanovené ve smlouvě o výkonu funkce, považovat rovněž povinnosti zakotvené ve společenské smlouvě. Tyto závěry potvrzuje i Nejvyšší soud,

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsoud.cz, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017, dostupný na www.nsoud.cz.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsoud.cz: „Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené uzavírá, že při rozhodování valné hromady o odvolání člena dozorčí rady pro porušení zákazu konkurence, jakožto jedné z povinností při výkonu funkce člena dozorčí rady akciové společnosti, nemůže akcionář, který je zároveň odvolávaným členem dozorčí rady, vykonávat hlasovací právo [...].“

¹¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Sněmovní tisk č. 363/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2013, VI. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=363&ct1=0>.

¹¹³ FILIP, Václav., LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 6, 1883 s.

¹¹⁴ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Následky porušení povinností ze smlouvy o výkonu funkce a jejich vymáhání: limity odpovědnosti člena orgánu a limity smlouvy o vypořádání. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, č. 4, 613-624 s. ISSN 1210-9126.

který v rozhodnutí vztahujícím se k procesu vyloučení společníka postupem podle § 149 ObchZ, jehož předpokladem je zvláště závažné porušení povinností, uzavřel, že „*že povinnosti společníka nemusí vyplývat ze zákona, společenské smlouvy či jiných „listin“*“.¹¹⁵ Aplikaci tohoto závěru dovozuje V. Janošek i v poměrech právní úpravy účinné od 1. ledna 2014 (§ 204 odst. 1 ZOK), která přebírá úpravu v § 149 ObchZ.¹¹⁶ Ačkoli jsou tyto závěry přijaty ve vztahu k povinnostem společníků, neexistuje podle mého názoru racionální důvod, proč by se totožný závěr neměl přiměřeně uplatnit i ve vztahu k povinnostem členů volených orgánů.

S ohledem na výše uvedené uzavírám, že k sistaci hlasovacích práv společníka, který je zároveň členem voleného orgánu společnosti, povede jak porušení povinností zakotvených v zákoně, tak i porušení povinností stanovených ve společenské smlouvě nebo smlouvě o výkonu funkce. Vždy však musí jít o povinnosti, kterými je společník vázán při výkonu funkce člena voleného orgánu společnosti. Díkce příslušných ustanoveních zákona o obchodních korporacích totiž neponechává žádné pochybnosti, že společník, který je zároveň členem voleného orgánu společnosti, může být postupem podle § 173 odst. 1 písm. c), resp. § 426 písm. c) ZOK, tj. za současné sistace jeho hlasovacích práv, odvolán pouze v případě porušení povinností, kterými je vázán při funkci člena voleného orgánu společnosti. Tímto způsobem tedy nebude možné postupovat v případě porušení povinností vyplývajících z postavení společníka.¹¹⁷

3.2.1. Naplnění předpokladu porušení povinností

Slovní spojení „*porušení povinností*“ použité v § 173 odst. 1 písm. c), resp. § 426 písm. c) ZOK vyvolává řadu výkladových otázek, když není zcela zřejmé, jaké jednání lze považovat za takové porušení povinností, jehož důsledkem bude sistace hlasovacích práv. V této souvislosti vyvstává na povrch zejména otázka, (i) zda postačuje, aby člen voleného orgánu porušil pouze jedinou svojí povinností nebo musí porušit více svých povinností, a (ii) zda se za porušení povinností, které bude mít za následek sistaci hlasovacích práv, považuje jakékoli porušení povinností či povinností (v závislosti na odpověď na předchozí otázku) bez ohledu na závažnost takového porušení, popř. alespoň opakování porušení.

Ačkoli by se odpověď na otázku ad (i) mohla zdát jako banální, pro vyloučení veškerých pochybností považuji za vhodné odpovědět i na ní. Zákonodárce v předmětných ustanoveních

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, dostupné na www.nsoud.cz.

¹¹⁶ JANOŠEK, Vladimír. Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím soudu. *Právní rozhledy*, 2015, č. 13-14, 463 s. ISSN 1210-6430.

¹¹⁷ V podrobnostech k této problematice FLOREŠ, Martin. Porušení nespolečnických povinností či výkon práva jako důvod pro vyloučení společníka rozhodnutím soudu. *Obchodněprávní revue*, 2020, č. 3, 153-161 s. ISSN 1803-6554.

používá pojem povinnost v množném čísle, když uvádí: „*porušení povinností při výkonu funkce*.“ Při použití jazykového výkladu by se mohlo zdát, že zákonodárce požaduje porušení více než jedné povinnosti. Takový mechanický výklad předmětných ustanovení nicméně shledávám jako absurdní a nelze z něj vyvozovat, že by pro systaci hlasovacích práv nepostačovalo porušení jediné povinnosti. Jak bylo předestřeno již v podkapitole 1.3.2 této práce, smyslem tohoto případu systace je reagovat na střet zájmů odvolávaného společníka, který porušuje své povinnosti při výkonu funkce, a zájmů společnosti. Nedávalo by racionální smysl, aby ke vzniku střetu zájmů, který natolik zasáhne do objektivnosti daného rozhodnutí a jehož následkem bude tedy systace hlasovacích práv, došlo až při porušení více než jedné povinnosti člena voleného orgánu. Střet zájmů, na nějž zákonodárce tímto případem systace reaguje, vzniká již porušením jediné povinnosti, která váže člena voleného orgánu. Tento závěr ostatně potvrzuje rovněž judikatura Nejvyššího soudu, která jako důvod pro systaci hlasovacích práv uznává porušení jedné povinnosti člena voleného orgánu.¹¹⁸ Zákonodárce zvolil použití pojmu povinnost v množném čísle podle mého názoru proto, aby zdůraznil, že členy volených orgánů při výkonu funkce váže řada povinností, přičemž porušení jakékoli z nich bude důvodem pro systaci hlasovacích práv. S ohledem na výše uvedené soudím, že postačuje, aby člen voleného orgánu porušil pouze jednu ze svých povinností.

Odpověď na druhou otázku již tak jednoznačná není, přičemž se jí dosud nezabývala doktrína a ani české soudy. Zákon nestanovuje nezbytnou míru závažnosti porušení povinnosti. Z jazykového výkladu předmětných ustanovení vyplývá, že jakékoli porušení povinnosti člena voleného orgánu postačuje k tomu, aby došlo k systaci hlasovacích práv. Jazykový výklad nicméně představuje pouze prvotní přiblížení k aplikovanému ustanovení¹¹⁹, pročež se pokusím vyložit předmětná ustanovení za použití dalších forem výkladu.

Totožnému závěru nicméně nasvědčuje i výklad systematický, neboť zákonodárce v řadě jiných případů, jejichž předpokladem je rovněž porušení povinnosti, důsledně specifikuje, o jak závažné porušení povinností se má jednat, aby byl předpoklad porušení povinnosti naplněn. Zákonodárce tak činí například v § 204 odst. 1 ZOK ve vztahu k vyloučení společníka soudem, jehož předpokladem je zvláště závažné porušení povinností. Zákonodárce tak rovněž činí v § 63 odst. 1 ZOK, ve kterém je předpokladem pro diskvalifikaci člena

¹¹⁸ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsouid.cz, kde společník porušil „pouze“ zákaz konkurence.

¹¹⁹ Např. nález Ústavního soudu ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, publikovaný pod č. 163/1997 USn. ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS.

statutárního orgánu opakované nebo závažné porušení povinností při výkonu funkce.¹²⁰ K naplnění hypotézy shora uvedených ustanovení tak musí být zjevně naplněna zákonem stanovená míra závažnosti porušení. Ve vztahu k diskvalifikaci člena statutárního orgánu Vrchní soud v Praze ještě před účinností Velké novely ZOK navíc uzavřel, že „*důvodem pro vyloučení přitom nemůže být jakékoli porušování stanovených povinností členem statutárního orgánu, musí jít o porušování opakované a současně závažné.*“¹²¹ Na základě logického argumentu *a contrario* ve vztahu k tomuto závěru Vrchního soudu v Praze bude předpoklad hypotézy § 173 odst. 1 písm. c) a § 426 písm. c) ZOK v podobě porušení povinností naplněn při jakémkoli porušení povinnosti, neboť v zákoně není stanoven požadavek na určitou míru závažnosti a ani opakování.

Závěr o tom, že jakékoli porušení povinnosti bude důvodem pro sistaci hlasovacích práv v řešeném případě podle mého názoru vyplývá rovněž ze smyslu a účelu zákonné úpravy sistace hlasovacích práv. *Ratio legis* této zákonné úpravy totiž spočívá v tom, aby společník nemohl v situacích, kdy dochází ke střetu jeho zájmů se zájmy společnosti a které se ho negativně nebo pozitivně dotýkají, svými hlasy ovlivnit rozhodování.¹²² Ke střetu zájmů společníka a společnosti však dochází při jakémkoli porušení povinnosti, bez ohledu na závažnost tohoto porušení, neboť i méně závažné porušení povinnosti společníka ovlivní jeho objektivitu při rozhodování o tom, zda má být odvolán z funkce člena voleného orgánu.

Historický výklad¹²³ by však mohl naznačovat výklad odlišný. Důvodová zpráva k novele obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb.¹²⁴ totiž uvádí, že společník hlasovací práva nemá, „*jestliže je odvoláván z funkce pro porušování povinností.*“¹²⁵ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích vůli zákonodárce nepřibližuje, když stroze konstatuje, že

¹²⁰ Dalšími těmito příklady jsou např. § 86 odst. 2, § 106 odst. 2, § 115 odst. 1, § 179 odst. 4 nebo § 734 odst. 1 písm. a) ZOK.

¹²¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 2021, č. j. 7 Cmo 367/2020-225, odst. 17.

¹²² CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9, 1185 s.

¹²³ Podstatou historického výkladu je podle F. Melzera nalezení odpovědi na otázku, jaký význam spojoval s interpretovaným textem zákonodárce, který je autorem interpretovaného ustanovení právního předpisu (MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2009, 118 s. ISBN 978-80-7400-149-9.

¹²⁴ Novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb. byl do § 127 odst. 5 písm. c), resp. § 186c odst. 2 písm. c) ObchZ přidán případ sistace hlasovacích práv spočívající v porušení povinností při výkonu funkce člena orgánu společnosti.

¹²⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Sněmovní tisk 476/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2000, III. volební období cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=476&ct1=0>.

„[o]mezení výkonu hlasovacích práv, způsob jednání valné hromady apod. zůstávají nezměněny.“¹²⁶ S ohledem na výše uvedené by se tak mohlo zdát, že zákonodárce již od účinnosti zmíněné novely obchodního zákoníku požaduje pro systaci hlasovacích práv opakované porušování povinností člena voleného orgánu. Je však otázkou, zda vůle zákonodárce byla při přijetí obchodního zákoníku skutečně taková nebo zda toto slovní spojení bylo použito s tímto úmyslem.

S ohledem na systematický a teleologický výklad se nicméně kloním k závěru, že systace hlasovacích práv bude následkem jakéhokoli porušení povinnosti při výkonu funkce člena voleného orgánu, a to bez ohledu na závažnost tohoto porušení. Zároveň není nezbytné, aby došlo k opakovanému porušení příslušných povinností.

3.2.2. Exkurz do procesu systace hlasovacích práv na valné hromadě

Naplnění předpokladu porušení povinnosti může způsobit rovněž problémy na zasedání valné hromady, na níž má dojít k systaci hlasovacích práv. V této souvislosti vyvstává na povrch zejména otázka, jakou míru prokázání porušení povinnosti má osoba oprávněná systovat hlasovací práva považovat za dostatečnou, aby mohla přistoupit k systaci hlasovacích práv společníka, který měl jako člen voleného orgánu porušit povinnosti z této funkce vyplývající. Oprávněnou osobou k učinění rozhodnutí o systaci hlasovacích práv je podle judikatury Nejvyššího soudu osoba předsedající valné hromadě.¹²⁷

Dosavadní stanovisko Nejvyššího soudu k této problematice je takové, že „[z]ásadně postačí, je-li porušení povinností při výkonu funkce tvrzeno.“¹²⁸ Předsedajícímu valné hromady by tak pro systaci hlasovacích práv mělo podle Nejvyššího soudu zpravidla postačovat pouhé tvrzení o porušení povinností ze strany odvolávaného člena voleného orgánu. Nejvyšší soud nevyžaduje prokázání uvedených tvrzení, přičemž posouzení existence a závažnosti tvrzeného porušení povinností ponechává na společnících.¹²⁹ Předsedající valné hromady by si navíc měl být s ohledem na recentní judikaturu českých soudů, podle níž musí být v pozvánce na valnou hromadu uvedena mimo jiné konkrétní povinnost, kterou společník jako člen voleného orgánu

¹²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Sněmovní tisk č. 363/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2013, VI. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=363&ct1=0>.

¹²⁷ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021, dostupné na www.nsoud.cz, v němž se uvádí: „Předsedkyně valné hromady před hlasováním i po něm, s odkazem na § 173 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [...], sdělila, že navrhovatelka nemohla svá hlasovací práva vykonávat [...]“

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsoud.cz.

¹²⁹ *Ibidem*.

porušil¹³⁰, a navíc rovněž konkrétní vymezení porušení dané povinnosti¹³¹ (v podrobnostech v kapitole 3.3 této práce), schopen učinit obrázek o tvrzeném porušení povinnosti již z pozvánky na valnou hromadu.

Nicméně, Nejvyšší soud použitím slova „zásadně“ podle mého názoru otevřel prostor pro předsedající valné hromady, aby se tímto závěrem neřídili a požadovali vyšší míru prokázání tvrzených skutečností. Pevně doufám, že Nejvyšší soud tak učinil s vědomím, že jím přijatý závěr je značně benevolentní a že v obecné rovině značně znevýhodňuje společníky, o jejichž odvolání má být rozhodováno. Závěr Nejvyššího soudu se podle mého názoru může bez dalšího obstat pouze tehdy, pokud odvolávaný společník rezignuje na jakoukoli obranu proti tvrzením o porušení jeho povinnosti. To se však v praxi nejeví jako pravděpodobné.

Naopak, vzorovým příkladem, kdy by předsedajícímu valné hromady nemělo stačit pouhé tvrzení o porušení povinnosti, je situace, kdy společník, o němž je tvrzeno, že jako člen voleného orgánu porušil některou svou povinnost, předloží na valné hromadě důkazy prokazující, že z jeho strany k porušení předmětné povinnosti nedošlo. Přijetím shora uvedené judikatury související s náležitostmi pozvánky na valnou hromadu vytvořili soudy pro tyto společníky ideální příležitost, aby se na valnou hromadu nachystali a předložili na ní relevantní důkazy prokazující, že povinnost uvedenou v pozvánce na valné hromadě neporušili. V případě, že odvolávaný společník na valné hromadě předloženými důkazy vyvrátí tvrzené porušení povinnosti, jsem přesvědčený, že by předsedající valné hromady k sistaci jeho hlasovacích práv neměl přistoupit.

Do složité situace bude postaven předsedající valné hromady v okamžiku, kdy budou obě strany co do předkládání důkazů k prokázání (ne)porušení povinností čišet aktivitou. Zákon a ani judikatura mu v tomto případě neposkytují žádné vodítko, na jakou stranu se přiklonit. Pro zodpovězení této otázky je nezbytné vzít v úvahu, jaký dopad může mít ta která varianta na jednotlivé strany. Domnívám se, že přiklonění se na stranu odvolávaného společníka může vyvolat méně závažné a rovněž snáze řešitelné následky, než pokud by se předsedající valné hromady přiklonil na stranu těch, kteří odvolání údajně provinivšího se společníka navrhují.

Při druhé z nastíněných cest dojde k sistaci hlasovacích práv společníka a ten bude s největší pravděpodobností ze své funkce člena voleného orgánu odvolán. Za takové situace společníkovi nezbyvá nic jiného než se u soudu domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, při jehož přijímání byla neoprávněně sistována jeho hlasovací práva. Je všeobecně

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021, odst. 24, dostupné na www.nsouid.cz.

¹³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. května 2022, č. j. 14 Cmo 156/2021-1043, odst. 31.

známo, že spory o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady trvají celé roky. Do té doby bude společník zbaven možnosti vykonávat funkci člena voleného orgánu. I kdyby ve sporu o vyslovení neplatnosti předmětného usnesení valné hromady nakonec uspěl, po uplynutí takové doby již nemusí o členství ve voleném orgánu společnosti jevit zájem, ba dokonce společnost už například nemusí ani existovat, popř. vyvíjet podnikatelskou činnost. Takový spor by navíc zcela určitě nevyvolal pozitivní odezvu v řadách ostatních společníků.

Pakliže společník svou pozici před ostatními společníky ustojí i přes sístaci jeho hlasovacích práv, je nepochybné, že předloženými důkazy zbylé společníky přesvědčil o neporušení jeho povinností. Pokud by v návaznosti na neodvolání byla opětovně svolána valná hromada, do jejíhož pořadu by bylo opětovně zahrnuto odvolání společníka pro porušení téže povinnosti, předsedající valné hromady by se na této valné hromadě měl s ohledem na vůli společníků vyjádřenou na předcházející valné hromadě přiklonit na stranu odvolávaného společníka. Za předpokladu, že osoby stojící proti společníkovi nepředloží nové, natolik pádné, důkazy, na jejichž základě bude porušení povinností tentokrát nepochybně prokázáno.

Oproti tomu, pokud by se předsedající valné hromady přiklonil na stranu odvolávaného společníka a jeho hlasovací práva nesistoval, nevyvolá to v konečném důsledku tak závažné následky jako v prvním z předestřených případů. Nesistování hlasovacích práv předem nevylučuje to, že ostatní společníci budou považovat porušení jeho povinností za prokázané a jeho odvolání proto odhlasují. I kdyby však k odvolání dotyčného společníka z funkce člena voleného orgánu nedošlo, nic nebrání tomu, aby byla svolána další valná hromada, na níž bude opět hlasováno o odvolání tohoto společníka, přičemž tentokrát může protistrana přijít na valnou hromadu lépe „vyzbrojena“. Český právní řád navíc poskytuje osobám uvedeným v § 191 odst. 1, resp. § 428 odst. 1 ZOK několik prostředků právní ochrany, jak se v situacích, kdy hlasovala osoba, která z důvodu naplnění předpokladů určitého případu sístace hlasovací práva neměla vykonávat. Těmito prostředky jsou podle Nejvyššího soudu žaloba na určení, že valná hromada přijala určité usnesení [§ 1 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve spojení s § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád („OSŘ“)] anebo návrh na zahájení řízení o zneužití hlasovacího práva k újmě celku (§ 212 odst. 2 ObčZ).¹³²

Shora uvedené ukazuje, že sístace hlasovacích práv údajně provinivšího se společníka bude mít v konečném důsledku výrazně větší dopad do postavení tohoto společníka než do postavení ostatních společníků, potažmo samotné společnosti, pokud by k sístaci hlasovacích

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 13. září 2018, sp. zn. 27 Cdo 3439/2017, dostupné na www.nsoud.cz.

práv nedošlo. S ohledem na výše uvedené se proto kloním spíše k obezřetnějšímu přístupu a v případě pochybností o porušení povinností bych spíše společníkova hlasovací práva nesistoval.

3.3. Náležitosti pozvánky na valnou hromadu

Posledním předpokladem nezbytným pro naplnění hypotézy tohoto případu sistace je požadavek, aby pozvánka na valnou hromadu, na níž má být hlasováno o přijetí rozhodnutí o odvolání člena voleného orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce, splňovala určité náležitosti související s údajně porušenou povinností.

Ačkoli zákon o obchodních korporacích náležitosti pozvánky na takovou valnou hromadu explicitně nestanovuje, s ohledem na nutnost odlišit valné hromady, na kterých má dojít k odvolání člena voleného orgánu, který je zároveň společníkem, z důvodu porušení povinností při výkonu jeho funkce člena voleného orgánu, od valných hromad, na kterých sice také dochází k odvolání člena voleného orgánu, který je zároveň společníkem, nikoliv však pro porušení jeho povinností, dovedila odborná literatura určité náležitosti pozvánky na prvně zmíněné valné hromady. P. Šuk k této problematice uvádí, že z pozvánky na valnou hromadu musí být „patrné, že se navrhuje odvolat člena orgánu z důvodu porušování povinností při výkonu funkce [...]“. ¹³³ Totožně se vyjádřil Vrchní soud v Praze, který v této souvislosti uvedl, že „[j]estliže má být společník odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce, a mají tak být ze zákona sistována jeho hlasovací práva, musí být tento důvod odvolání z návrhu usnesení valné hromady zřejmý,“ neboť se jedná „o klíčovou informaci pro rozhodování daného společníka o účasti na valné hromady, kde pak v případě své účasti může brojit pro společnost dovozovanému porušení povinností“. ¹³⁴ Ještě dál šli V. Filip a J. Lasák, kteří považovali za „nezbytné v předkládaném návrhu na odvolání (resp. i v odůvodnění tohoto bodu programu valné hromady v pozvánce) popsat, jaká povinnost byla porušena.“ ¹³⁵

Shora uvedené závěry akcentoval Nejvyšší soud v usnesení ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021. S ohledem na to, že se jedná o recentní rozhodnutí, které navíc přináší do světa sistace hlasovacích práv a průběhu valných hromad stěžejní závěr, dovolím si toto usnesení Nejvyššího soudu rozebrat ve větším detailu. Nejvyšší soud posuzoval konkrétně otázku, zda je nezbytnou podmínkou platnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením

¹³³ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 889 s.

¹³⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. listopadu 2021, č. j. 14 Cmo 357/2020-274, odst. 18.

¹³⁵ FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 6, 1832 s.

omezeným o odvolání jednatele z funkce pro porušení povinností při výkonu funkce (i) informování společníků před zahájením hlasování o existenci návrhu jednoho ze společníků, aby se o odvolání jednatele, který je zároveň společníkem, hlasovalo za použití § 173 odst. 1 písm. c) ZOK, a (ii) uvedení povinnosti, kterou jednatel při výkonu funkce porušil. V pozvánce na valnou hromadu společnosti, kterou se zabíral Nejvyšší soud bylo uvedeno, že má být na valné hromadě hlasováno o odvolání jednatele bez specifikace jakéhokoli důvodu pro jeho odvolání. Tomu odpovídal také návrh usnesení valné hromady. I přesto, došlo na předmětné valné hromadě při hlasování o odvolání jednatele s odkazem na § 173 odst. 1 písm. c) ZOK k sistaci hlasovacích práv společníka (odvolávaného jednatele) a následně i k jeho odvolání z funkce jednatele pro tento důvod.

Nejvyšší soud v odpovědi na posuzovanou otázku navázal na závěry dovozované ve shora uvedené komentářové literatuře a uzavřel, že „[m]á-li být jednatel odvolán z funkce pro porušení povinností při výkonu funkce, je nutné tuto skutečnost uvést již v pozvánce na valnou hromadu, včetně (konkrétního) vymezení povinnosti, kterou měl při výkonu funkce porušit.“¹³⁶ Důsledkem absence těchto náležitostí v pozvánce na valnou hromadu je zákaz člena voleného orgánu na valné hromadě pro porušení povinností při výkonu funkce odvolat. Zároveň pak podle Nejvyššího soudu platí, že při hlasování o takovém návrhu nemohou být tomuto společníkovi ani sistována hlasovací práva. Nejvyšší soud tento závěr podložil několika důvody, které mají spojitost s legitimním očekáváním společníků o tom, co bude předmětem jednání valné hromady a jaký bude její pravděpodobný průběh. Nejvyšší soud nejprve poukázal na svou ustálenou judikaturu vztahující se k určitosti pozvánky na valnou hromadu.¹³⁷ Na tuto judikaturu Nejvyšší soud navázal, přičemž klade důraz na to, „aby si společníci mohli včas zajistit potřebné informace, ověřit důvodnost návrhu a zvážit, zda a jak se k němu na valné hromadě vyjádří a zda pro něj budou hlasovat.“¹³⁸ S tím pak úzce souvisí i to, že případné pozastavení hlasovacích práv jednoho ze společníků má podle § 169 odst. 3 ZOK vliv na posouzení usnášéníschopnosti valné hromady a tím pádem také na počet hlasů potřebných pro přijetí navrhovaného usnesení (srov. kapitola 1.3.3 této práce). Toto mohou být podle Nejvyššího soudu okolnosti ovlivňující rozhodnutí společníků, zda se zasedání valné hromady zúčastní a zda na něm budou hlasovat.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021, odst. 24, dostupné na www.nsoud.cz.

¹³⁷ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001, dostupné na www.nsoud.cz.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021, odst. 24, dostupné na www.nsoud.cz.

Domnívám se, že Nejvyšší soud opomněl ještě jeden důležitý důvod, proč musí pozvánka na valnou hromadu obsahovat tyto náležitosti. Tento důvod však nemá chránit legitimní očekávání ostatních společníků, ale jeho účelem bude ochrana společníka, k jehož odvolání má dojít. Pakliže by pozvánka na valnou hromadu neobsahovala údaj o tom, že člen voleného orgánu porušil některou ze svých povinností, potažmo jakou povinností, byla by mu tím upřena i sebemenší možnost připravit se na valnou hromadu a případně si shromáždit důkazy, které prokáží a přesvědčí ostatní společníky, že z jeho strany k porušení povinností, pro něž má být odvolán z funkce, nedošlo. Na rozdíl od Nejvyššího soudu na tento aspekt poukázal Vrchní soud v Praze, když uvedl: „*Jestliže má být společník odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce, a mají tak být ze zákona sistována jeho hlasovací práva, musí být tento důvod odvolání z návrhu usnesení valné hromady zřejmý. Jde o klíčovou informaci pro rozhodování daného společníka o účasti na valné hromadě, kde pak v případě své účasti může brojit proti společnosti dovozanému porušení povinností.*“¹³⁹

Nejvyšší soud nicméně nastínil cestu, jak povinnost naplnit tento třetí předpoklad obejít, v podobě § 185, resp. § 408 odst. 2 ZOK, podle nichž je možné na valné hromadě projednat i záležitosti nezařazené na pořad valné hromady za předpokladu, že se valné hromady účastní všichni společníci, kteří s projednáním této záležitosti nezařazené na program valné hromady v pozvánce na valnou hromadu (např. o odvolání člena voleného orgánu pro porušení povinností při výkonu funkce) vysloví souhlas. V praxi se tato situace jeví jako velmi málo pravděpodobná. Člen voleného orgánu a zároveň společník společnosti bude s největší pravděpodobností rozporovat návrh usnesení o jeho odvolání a nebude ochotný se dobrovolně vzdát možnosti vykonávat svá hlasovací práva a tím také možnosti rozhodovat o pokračování ve své funkci. Zároveň by tím postavil společnost do výhodnějšího postavení v případném sporu, jehož předmětem by typicky mohla být náhrada škody pro porušení povinností jednat s péčí řádného hospodáře. Společnost by totiž mohla tvrdit, že společník se souhlasem podle § 185, resp. § 408 odst. 2 ZOK nejenže vzdal svého hlasovacího práva, ale zároveň tím uznal, že k porušení jeho povinností při výkonu funkce člena voleného orgánu skutečně došlo.

Probírané usnesení Nejvyššího soudu lze shrnout tak, že bylo definitivně postaveno na jisto, že hypotéza § 173 odst. 1 písm. c) a § 426 písm. c) ZOK bude naplněna pouze tehdy, pokud pozvánka na valnou hromadu, na níž má dojít k odvolání člena voleného orgánu, který je zároveň společníkem, pro porušení povinností při výkonu funkce člena voleného orgánu,

¹³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. listopadu 2021, č. j. 14 Cmo 357/2020-274, odst. 18.

bude obsahovat údaj o tom, že společník má být odvolán právě z tohoto důvodu, a navíc také o tom, jakou povinnost společník při výkonu funkce člena voleného orgánu porušil. Ačkoli se předmětné usnesení Nejvyššího soudu vztahuje ke společníkovi společnosti s ručením omezeným, domnívám se, že se tento závěr nepochybně uplatní i pro systaci hlasovacích práv akcionářů.

Závěr Nejvyššího soudu o nutnosti uvést v pozvánce na valnou hromadu povinnost, k jejímuž porušení došlo, byl navíc již rozveden Vrchním soudem v Praze, podle něhož musí být vymezení porušení povinností již v pozvánce na valnou hromadu dostatečně konkrétní, neboť obecné vymezení porušení povinností znemožní dosažení účelu § 169 odst. 3 ve spojení s § 173 odst. 1 písm. c) ZOK.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. května 2022, č. j. 14 Cmo 156/2021-1043, odst. 31.

4. Jiný důležitý důvod sistace určený ve společenské smlouvě

Velkou novelou ZOK došlo k rozšíření okruhu případů sistace hlasovacích práv o jiné důležité důvody, které si společníci sjednají ve společenské smlouvě [§ 173 odst. 1 písm. e), § 426 písm. e) ZOK]. Zákonodárce touto úpravou akcentoval smluvní autonomii společníků, když ponechal na jejich vůli, zda si do společenské smlouvy zavedou další důvod sistace hlasovacích práv.¹⁴¹ Možnost sistovat hlasovací práva na základě ujednání ve stanovách, tedy nad rámec případů stanovených zákonem, nicméně dovozovali *V. Janošek*¹⁴² nebo *P. Šuk*¹⁴³ ještě před přijetím Velké novely ZOK. Činili tak pouze ve vztahu k akciovým společnostem v návaznosti na dikci § 412 odst. 2 ZOK, podle něhož se při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet nepřihlíží k akciím mimo jiné tehdy, pokud nelze hlasovací právo vykonávat, ať už podle zákona o obchodních korporacích nebo podle stanov. Ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným tuto možnost nekonstatovali, a to dle mého názoru na základě logického argumentu *a contrario* ve vztahu k zrcadlovému ustanovení v § 169 odst. 3 ZOK, neboť ten úpravu obdobnou § 412 odst. 2 ZOK neobsahuje. Proti tomuto závěru doktríny však stál starší závěr Vrchního soudu v Praze, podle něhož není možné pozastavit výkon hlasovacích práv v jiných než zákonem uvedených případech.¹⁴⁴ Velká novela ZOK tuto otázku postavila na jisto, když připustila, že může být jak ve stanovách, tak společenské smlouvě zaveden jiný, zákonem nepředvídaný, důvod sistace hlasovacích práv.

Jiné důležité důvody sistace hlasovacích práv určené ve společenské smlouvě se mohou uplatnit i na osoby jednající ve shodě se společníky, jejichž hlasovací práva budou na valné hromadě sistována, tehdy, pokud tak bude určeno ve společenské smlouvě. V této souvislosti by měla být následována zákonná úprava, podle níž k sistaci hlasovacích práv osob jednajících ve shodě dochází pouze v případech reagujících na střet zájmů, a nikoliv u případů spadajících do první kategorie, tj. případů sankcionujících osobu společníka za porušení povinnosti (§ 173 odst. 2, § 427 odst. 1 ZOK).

4.1. Vymezení a znaky jiných důležitých důvodů ve společenské smlouvě

Ustanovení zakotvující jiný důležitý důvod sistace hlasovacích práv je právní normou s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. patří k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby určily, zda důvod

¹⁴¹ Srov. CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9.

¹⁴² JANOŠEK, Vladimír 2016. op. cit. sub 21, 109-118 s.

¹⁴³ ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 713 s. ISBN 978-80-7400-540-4.

¹⁴⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2004, sp. zn. 14 Cmo 197/2004.

sistace hlasovacích práv určený ve společenské smlouvě naplní pojem jiný důležitý důvod používaný zákonem.¹⁴⁵ I přes neurčitost pojmu jiný důležitý důvod lze vyzorovat některé znaky, které důvody sistace určené ve společenské smlouvě musí naplnit, aby mohly být považovány za jiné důležité důvody ve smyslu § 173 odst. 1 písm. e) a § 426 písm. e) ZOK.

4.1.1. Požadavek závažnosti jiného důležitého důvodu

Předně musí důvody sistace hlasovacích práv upravené ve společenské smlouvě splnit zákonem předvídaný požadavek důležitosti, resp. závažnosti. Tento požadavek je nezbytné vnímat z objektivního hlediska. Za důležité důvody tak nebude možné považovat důvody, které budou ve společenské smlouvě označeny za důležité ze subjektivních či účelových pohnutek společníků¹⁴⁶ a podle *I. Štenglové* ani důvody bagatelní¹⁴⁷.

Tomuto závěru nasvědčuje teologický výklad ustanovení zákona o obchodních korporacích zakotvujících případy sistace hlasovacích práv. Smyslem zákonné úpravy sistace je zajistit, aby společník nehlasoval v případech, kdy jsou jeho zájmy ve střetu se zájmy společnosti, nebo potrestat společníka za porušení jeho povinností (srov. kapitola 1.3 této práce). Zákonodárce tak považoval hrozící střet zájmů společníků a společnosti, potažmo porušení vkladové či příplatkové povinnosti ze strany společníků za natolik závažnou (důležitou) skutečnost, aby tím ospravedlnil zásah do hlasovacího práva jakožto jednoho ze základních práv společníka. Zároveň je třeba vzít v potaz, že zákonodárce nereagoval na každou situaci, kdy dochází ke střetu zájmů společníků a společností¹⁴⁸, ale pouze na ty situace, kde je střet zájmů natolik závažný, aby byl zásah do hlasovacích práv ospravedlnitelný. Stejně tak zákonodárce určil, že jedinou povinností, jejíž porušení bude považovat za důvod k sistaci hlasovacích práv, je vkladová a příplatková povinnost, přestože společníky váže řada dalších povinností. I tím zákonodárce indikuje, že důvod sistace hlasovacích práv musí dosáhnout určité míry závažnosti, aby ospravedlnil významný zásah do základního práva společníka a mohlo tak na jeho základě dojít k sistaci hlasovacích práv. Smyslem § 173 odst. 1 písm. e) a § 426 písm. e) ZOK je sice poskytnutí větší flexibility a akcentování smluvní autonomie společníků, to však stále s tím omezením, že důvodem sistace může být stejně jako v případě

¹⁴⁵ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2021, č. j. 14 Cmo 173/2020-166, odst. 11, ve kterém Vrchní soud v Praze dovedl stejný závěr ohledně formulace „z důležitého důvodu“ obsažené v § 101 odst. 3 OSŘ.

¹⁴⁶ CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9.

¹⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 889 s. ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁴⁸ EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava a kol. op. cit. sub 28, 352 s.

zákonem vymezeného případu pouze závažný důvod ospravedlňující zásah do hlasovacích práv.

4.1.2. Dostatečně určité vymezení jiného důležitého důvodu

Jiný důležitý důvod musí nad rámec splnění požadavku dostatečné míry důležitosti (závažnosti) dostát rovněž požadavku dostatečně určitého vymezení ve společenské smlouvě. Ostatně úmyslem zákonodárce bylo zákonem předvídané případy sistace hlasovacích práv specifikovat natolik určitě, aby neexistovaly pochybnosti, kdy dojde k sistaci hlasovacích práv.¹⁴⁹ Podrobné vymezení zákonem předvídaných případů sistace má tak vést ke zvýšení právní jistoty společníků.¹⁵⁰ Požadavek nezbytné míry určitosti je proto nutné klást rovněž na společníky při vymezování jiných důležitých důvodů sistace hlasovacích práv ve společenské smlouvě. Jiné důležité důvody proto musí být ve společenské smlouvě výslovně a konkrétně specifikovány.¹⁵¹ Se závěrem o nezbytnosti konkretizace jiného důležitého důvodu ve společenské smlouvě souhlasí rovněž *V. Filip a J. Lasák*.¹⁵²

Pro naplnění požadavku určitosti jiného důležitého důvodu lze společníkům doporučit, aby ve společenské smlouvě vyjádřili, zda se konkrétní důvod vztahuje pouze ke konkrétnímu usnesení valné hromady anebo ke všem usnesením přijímaným na valné hromadě. Inspirovat se mohou dikcí zákona o obchodních korporacích a případy, kdy jsou hlasovací práva sistovaná pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, vyjádřit slovním spojením „*valná hromada rozhoduje o*“, případy spadající do první kategorie naopak na konkrétní rozhodnutí valné hromady nevázat.

Následkem nedodržení požadavku určitosti je podle *F. Cilečka* nemožnost uplatnění sistace hlasovacích práv.¹⁵³ S ohledem na záměr zákonodárce chránit právní jistotu společníků v souvislosti s výkonem jejich základního práva je i podle mého názoru nutné bezvýhradně trvat na vymezení jiných důležitých důvodů ve společenské smlouvě takovým způsobem, který nevyvolá žádné pochybnosti, kdy má k sistaci hlasovacích práv dojít. Pakliže tento požadavek určitosti dodržen nebude, příslušné ujednání společenské smlouvy bude podle § 553 odst. 1 ObčZ zdánlivé.

¹⁴⁹ Obdobně ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 886 s.

¹⁵⁰ KOVAŘÍČEK, Kamil. op. cit. sub 4, 164 s.

¹⁵¹ Totožně CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9.

¹⁵² FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 6, 1835 s.

¹⁵³ CILEČEK, Filip. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 9.

4.2. Střet zájmů

Podle důvodové zprávy k Velké novele ZOK se v praxi „objevuje především požadavek na omezení hlasovacího práva společníka, jenž se nachází ve střetu zájmů.“¹⁵⁴ Střet zájmů je tak podle zákonodárce typickým příkladem jiného důležitého důvodu sistace hlasovacích práv, který může být zakotven ve společenské smlouvě. Rozhodování o konkrétní záležitosti, při níž se do střetu mohou dostat zájmy společníků a společnosti, je ostatně skutečností odůvodňující sistaci u případů spadajících do druhé kategorie (viz kapitola 1.3.2 této práce). Komentářová literatura jako příklad jiného důležitého důvodu ve společenské smlouvě uvádí situaci, kdy má valná hromada rozhodnout o schválení určité smlouvy se společníkem.¹⁵⁵ Další takovou situací může být typicky rozhodování valné hromady o jmenování společníka či osoby jednající s ním ve shodě do funkce člena voleného orgánu společnosti.

Zákonná úprava střetu zájmů a s tím související informační povinností sice vážou pouze členy volených orgánů (§ 54 a násl. ZOK), společníkům to však nebrání, aby byly tyto povinnosti obdobně uloženy i společníkům ve společenské smlouvě. Domnívám se proto, že ve společenské smlouvě lze existenci hrozícího střetu zájmů a nedodržení informačních povinností označit rovněž za skutečnost, za jejíž existenci budou společníci sankcionováni pozastavením hlasovacích práv ve vztahu ke všem rozhodnutím přijímaným na valné hromadě jako tomu je v případě prodlení se splněním vkladové či příplatkové povinnosti. Tím by takto vymezený jiný důležitý důvod spadal do druhé kategorie případů sistace (viz kapitola 1.3.1 této kapitoly). V takovém případě by však bylo s ohledem na požadavek bezpodmínečné určitosti vymezení jiných důležitých důvodů ve společenské smlouvě (viz kapitola 4.1.2 této práce) nutné trvat na tom, aby společníci ve společenské smlouvě podrobně specifikovali, co se rozumí střetem zájmů, a dále vůči jakému orgánu mají být stanovení informační povinnosti plněny.

Obdobný závěr lze přijmout ve vztahu k zákazu konkurence, který podle zákonné úpravy váže opět pouze vybrané členy volených orgánů společnosti (§ 199, 201 odst. 5, § 441, § 451, § 459 ZOK). V praxi však není výjimkou, že zákaz konkurence bude na základě ujednání ve společenské smlouvě vázat rovněž společníky. Ostatně, i zákaz konkurence je ve své podstatě úpravou střetu zájmů.¹⁵⁶ Pakliže bude společníkům ve společenské smlouvě uložena

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony [online]. Sněmovní tisk č. 207/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=207&ct1=0>.

¹⁵⁵ FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 6, 1835 s.

¹⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivanka. Střet zájmů člena statutárního orgánu kapitálové obchodní korporace ve vazbě na principy corporate governance. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 11, 30 s. ISSN 1210-6348.

povinnost zákazu konkurence obdobným způsobem jako příslušným členům volených orgánů, její porušení může být ve společenské smlouvě určeno jako jiný důležitý důvod sistace hlasovacích práv.

Sistace hlasovacích práv musí být dočasná. Společenská smlouva by proto měla zároveň vymezovat způsob, jak může společník dodatečně splnit povinnosti, jejichž porušení bude mít podle společenské smlouvy za následek sistaci hlasovacích práv, neboť není možné, aby měl společník výkon hlasovacích práv pozastaven navždy.

Příslušné ujednání ve společenské smlouvě zakotvující shora předestřené případy střetu zájmů jako jiné důležité důvody sistace hlasovacích práv by tak podle mého názoru mohlo znít například takto:

„Společník v souladu s § 173 odst. 1 písm. e) ZOK nevykonává hlasovací právo, jestliže:

- (i) valná hromada rozhoduje o tom, zda má být společník nebo osoba jednající se společníkem ve shodě zvolena do funkce člena voleného orgánu společnosti;*
- (ii) se dozvěděl o tom, že může dojít ke střetu zájmů, jak je definován v článku XY. této společenské smlouvy, přičemž o této skutečnosti neinformoval nejvyšší orgán společnosti; a*
- (iii) porušuje povinnost dodržovat zákaz konkurence, jak je definován v článku XY. této společenské smlouvy.*

Nastane-li případ sistace hlasovacích práv zakotvený v bodě (ii) a (iii) tohoto článku, společník bude opět oprávněn vykonávat hlasovací právo od okamžiku, kdy dodatečně splní porušené povinnosti, a to způsobem určeným výše v této společenské smlouvě.“

5. Ostatní obecné případy preventivní sistace hlasovacích práv

5.1. Rozhodnutí valné hromady o nepeněžitém vkladu společníka

Rozhodování valné hromady o nepeněžitém vkladu společníka [§ 173 odst. 1 písm. a), § 426 písm. a) ZOK] je dalším případem sistace souvisejícím s vkladovou povinností společníka. Na rozdíl od sistace pro prodlení se splněním vkladové povinnosti, která společníka váže zpravidla při založení společnosti, s výjimkou situací, kdy dochází ke zvýšení základního kapitálu (viz kapitola 2.1 této práce), může tento případ sistace nastat až za trvání společnosti. K rozhodování o nepeněžitém vkladu může být totiž přistoupeno pouze za předpokladu, že bude zahájen proces zvyšování základního kapitálu, ať už ve formě převzetí vkladové povinnosti (§ 219 a násl. ZOK) nebo upsáním nových akcií nepeněžitými vklady (§ 474 a násl. ZOK).

Rozhodování o nepeněžitém vkladu patří do druhé kategorie případů sistace, které reagují na střet zájmů společníka a společnosti. Podle *J. Pokorné* by měla v tomto případě sistace hlasovacích práv „*v první řadě zabránit prosazování nadhodnoceného nepeněžitého vkladu,*“ neboť hlasování společníka, který vnáší nepeněžitý vklad do společnosti, by „*mohlo zkreslit velikost vlastních zdrojů dávaných společnosti k dispozici.*“¹⁵⁷ Hledisko ocenění nepeněžitého vkladu vnášeného do společnosti za účelem základního kapitálu je tak stěžejním faktorem, u něhož hrozí střet zájmů společníka a společnosti, a proto rovněž důvodem pro sistaci hlasovacích práv společníka, který nepeněžitý vklad do společnosti vnáší.

V rámci procesu zvýšení základního kapitálu vnesením nepeněžitého vkladu není přijímáno zvláštní rozhodnutí, které by se týkalo ocenění nepeněžitého vkladu. Valná hromada totiž rozhoduje o schválení nepeněžitého vkladu spolu s jeho oceněním přímo v samotném usnesení o zvýšení základního kapitálu [§ 223 písm. d), § 475 písm. j) ZOK]. Společník, který v rámci procesu zvýšení základního kapitálu do společnosti nepeněžitý vklad vnáší, bude mít proto pozastaven výkon hlasovacích práv při hlasování o usnesení o zvýšení základního kapitálu.

Domnívám se, že sistace hlasovacích práv při rozhodování o nepeněžitém vkladu společníka v tomto případě nereaguje pouze na střet zájmů společníka a společnosti, avšak akcentuje rovněž vliv vkladové povinnosti na garanční funkci základního kapitálu a tím pádem i ochranu věřitelů společnosti. Garanční funkce základního kapitálu může být naplněna pouze tehdy, pokud nepeněžitý vklad, který jsou při zvyšování základního kapitálu vneseny do základního kapitálu společnosti, budou řádně oceněny bez toho, aniž by ocenění nepeněžitého

¹⁵⁷ POKORNÁ, Jarmila. op. cit. sub 18, 899 s.

vkladu ovlivnil neobjektivně hlasující společník, který nepeněžitý vklad do společnosti vnáší a který by se proto mohl snažit prosadit nadhodnocení nepeněžitého vkladu. Při zvyšování základního kapitálu nepeněžitými vklady je třeba klást důraz na řádné naplnění garanční funkce základního kapitálu rovněž proto, že je přípustné i tehdy, když nejsou splaceny dosavadní peněžitě vklady (§ 219 odst. 2 ZOK), resp. není splacen emisní kurs dříve upsaných akcií (§ 474 odst. 2 ZOK). V tom se zvýšení základního kapitálu prostřednictvím nepeněžitých vkladů liší od zvýšení na základě vkladů peněžitých.¹⁵⁸

5.2. Rozhodnutí valné hromady o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na vyloučení společníka soudem

Dalším obecným případem systace je rozhodování valné hromady o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na jeho vyloučení soudem [§ 173 odst. 1 písm. b) ZOK]. Jedná se o případ systace, který je zakotven pouze ve vztahu ke společníkům společnosti s ručením omezeným. Zákonná úprava akciové společnosti tento případ systace nezná, neboť o vyloučení akcionáře rozhoduje statutární orgán (§ 345 ZOK), nikoliv valná hromada jako je tomu v případě společníků společnosti s ručením omezeným. Tento případ spadá rovněž do druhé kategorie případů systace, které reagují na střet zájmů společníka a společnosti, a uplatní se tak pouze při přijímání předmětných usnesení valné hromady.

K systaci hlasovacích práv společníka společnosti s ručením omezeným podle tohoto případu dochází v případě zahájení tzv. kadučního řízení, tj. když valná hromada společnosti s ručením omezeným rozhoduje o jeho vyloučení. Kaduční řízení může být zahájeno v okamžiku naplnění dvou předpokladů. Prvním z nich je skutečnost, že se společník společnosti s ručením omezeným nachází v prodlení se splněním vkladové nebo příplatkové povinnosti (§ 151 odst. 2, § 165 ZOK). I tento případ systace hlasovacích práv tak úzce souvisí s vkladovou a příplatkovou povinností. K okamžiku, kdy se společník společnosti s ručením omezeným nachází v prodlení se splněním vkladové a příplatkové povinnosti viz kapitola 2.2 této práce. Druhým předpokladem je pak aktivní konání společnosti, která je povinna vyzvat prodlévajícího společníka společnosti s ručením omezeným ke splnění vkladové či příplatkové povinnosti a upozornit jej na možnost zahájení kadučního řízení. Po splnění těchto předpokladů je valná hromada oprávněna přijmout rozhodnutí o vyloučení společníka, při jehož přijímání budou systována hlasovací práva dotyčného prodlévajícího společníka. Rozhodování valné hromady o vyloučení společníka pro prodlení se splněním vkladové nebo příplatkové

¹⁵⁸ K neopodstatněnému rozdílu mezi zvýšením základního kapitálu peněžitými a nepeněžitými vklady viz DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. op. cit. sub 56.

povinnosti je tak typickým příkladem, kdy dojde k souběhu dvou různých případů sistace hlasovacích práv (viz kapitola 1.3.3 této práce).

Druhým případem, kdy dochází k sistaci hlasovacích práv podle § 173 odst. 1 písm. b) ZOK, je rozhodování valné hromady o podání návrhu na vyloučení společníka soudem pro porušení jeho povinnosti zvláště závažným způsobem (§ 204 odst. 1 ZOK).¹⁵⁹ Návrh na vyloučení společníka soudem podává za společnost osoba k tomu oprávněná podle úpravy procesního zastoupení společnosti (§ 21 OSŘ). Návrh nemůže podat svým jménem jeden ze společníků.¹⁶⁰ Jedním z nezbytných předpokladů pro podání tohoto návrhu je rozhodnutí o podání návrhu na vyloučení společníka, jehož přijetí je podle 190 odst. 2 písm. o) ZOK v působnosti valné hromady.¹⁶¹ Souhlas valné hromady s podáním návrhu na vyloučení společníka soudem musí podání tohoto návrhu předcházet, nelze jej splnit dodatečně.¹⁶² Při přijímání tohoto usnesení valnou hromadou má tak společník, který závažně porušil svou povinnost, sistována hlasovací práva.

5.3. Rozhodnutí valné hromady o prominutí splnění povinnosti

Rozhodování valné hromady o prominutí splnění povinností je druhým případem sistace hlasovacích práv upraveným v § 173 odst. 1 písm. c), resp. § 426 písm. c) ZOK. Pojem prominutí *P. Šuk* příznačně vykládá jako „*přijetí (odsouhlasení) pro dotčeného společníka příznivějšího režimu, než jaký mu plyne ze stávajícího právního stavu.*“¹⁶³ I tento případ sistace reaguje na střet zájmů společníka a společnosti, neboť prominutí určité povinnosti bude často učiněno na úkor zájmů společnosti a může společnost dokonce poškozovat. Zákaz vykonávat hlasovací práva v těchto případech tak brání společníkovi, který získává výhodu na úkor společnosti, zneužít této jeho pozice.¹⁶⁴

Povinností je třeba rozumět „*plnění nebo výkon nějaké činnosti, které společník poskytuje nebo má poskytovat společnosti.*“¹⁶⁵ Společníkova povinnost navíc může vzniknout nejen na základě typických právních titulů jako je zákon nebo společenská smlouva, ale rovněž na základě atypických právních titulů jako jsou např. zásady, „*na kterých je postaven obchodní*

¹⁵⁹ Za zvláště závažné porušení považuje *M. Floreš* „každé porušení vedené úmyslem korporaci poškodit, ať již půjde o porušení nespolečnické povinnosti, nebo výkon práva z jiného právního poměru (způsobem, který zájem korporace neodůvodněně a nepřiměřeně poškozuje).“ (FLOREŠ, Martin. op. cit. sub 117, 161 s.)

¹⁶⁰ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94.

¹⁶¹ Ustanovení § 190 odst. 2 písm. o) ZOK bylo do zákona o obchodních korporacích vloženo Velkou novelou ZOK, čímž byly odstraněny veškeré výkladové nejasnosti ohledně toho, kdo musí s podáním návrhu vyslovit souhlas.

¹⁶² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2021, č. j. 7 Cmo 332/2020-217, odst. 19.

¹⁶³ Např. ŠUK, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. op. cit. sub 5, 426 s.

¹⁶⁴ Obdobně FILIP, Václav, LASÁK, Jan. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 66, 1833 s.

¹⁶⁵ POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 18, 900 s.

*zákoník (dnes zákon o obchodních korporacích, pozn. autora), z jiných než písemných závazků převzatých společníkem vůči společnosti, popřípadě z jiných právních skutečností [...].*¹⁶⁶

Příkladem zákonem stanovené povinnosti, jejíž splnění může být dle odborné literatury prominuto, je náhrada újmy způsobené společnosti v důsledku porušení péče řádného hospodáře společníka, který je rovněž členem voleného orgánu společnosti.¹⁶⁷ K prominutí této povinnosti nicméně musí dojít v režimu upraveném v § 53 odst. 3 ZOK, tedy uzavřením smlouvy o vypořádání újmy. Zákon oproti tomu pro některé zákonné povinnosti stanovuje nemožnost zproštění společníka jejich splnění. Mezi takové povinnosti patří např. vkladová povinnost (§ 150 odst. 2, § 344 odst. 2 ZOK). Výjimku tvoří případy, kdy je společníkovi prominuto (resp. společník je zproštěn) splnění vkladové povinnosti při snížení základního kapitálu. Ve vztahu k prominutí vkladové povinnosti tak systace přichází v úvahu pouze za situace, kdy valná hromada přijímá usnesení o zproštění společníka jeho povinnosti splnit vkladovou povinnost v rámci snižování základního kapitálu.

Další povinností, jejíž prominutí přichází podle mého názoru v úvahu, je příplatková povinnost společníků, neboť zákon o obchodních korporacích ve vztahu k této povinnosti neobsahuje zákaz zproštění jako je tomu v § 150 odst. 2 ZOK, resp. § 344 odst. 3 ZOK u povinnosti vkladové. Tento závěr však nelze s ohledem na zásadu rovného zacházení se společníky přijmout generálně (§ 212 odst. 1 ObčZ). Pro prominutí příplatkové povinnosti by tak měl existovat spravedlivý důvod, aby nebyl společník bezdůvodně zvýhodněn na úkor ostatních společníků, s jejichž podíly je rovněž spojena příplatková povinnost a kteří svou příplatkovou povinnost splní.¹⁶⁸

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁶⁷ PŘÍKAZSKÁ, Monika. op. cit. sub 114.

¹⁶⁸ Obdobně POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan a kol. op. cit. sub 18, 900 s.

Závěr

Záměrem této práce bylo poskytnout ucelený výklad hmotněprávní úpravy vybraných obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv společníka v kapitálových společnostech. Důraz byl kladen zejména na podrobné vymezení předpokladů vybraných případů, jejichž naplnění bude důvodem sistace hlasovacích práv společníka na valné hromadě. V této souvislosti byly vytyčeny některé výkladové nejasnosti a v návaznosti na ně byla navržena jejich případná řešení.

V úvodu první kapitoly jsem se věnoval vymezení obecnému pojmu sistace hlasovacích práv jakožto následku existence okolností, s jejichž existencí zákon o obchodních korporacích sistaci hlasovacích práv spojuje. V této souvislosti jsem se dotkl způsobu, jakým zákonodárce případy sistace vymezuje, a to zejména s ohledem na princip právní jistoty. Cílem přesného vymezení případů preventivní sistace je poskytnout společníkům právní jistotu v tom, za jakých konkrétních okolností dochází k sistaci jejich hlasovacích práv, a zároveň jim tak umožnit, aby se na tento stav připravili.

Dále jsem předestřel základní výčet případů obecných případů sistace, který je z větší části totožný jak pro úpravu společníků společnosti s ručením omezeným, tak akcionářů akciové společnosti. I v těchto úpravách nalézáme drobné odlišnosti, které byly v práci nastíněny. V této souvislosti bylo poukázáno zejména na nesystematické vynechání ustanovení odkazující na jiné případy stanovené zákonem o obchodních korporacích či zvláštními právními předpisy ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným. Přestože úprava společnosti s ručením omezeným takové případy v zákoně o obchodních korporacích, popř. ve zvláštních zákonech zná.

Stěžejním závěrem první kapitoly je skutečnost, že případy sistace hlasovacích práv zakotvené v zákoně o obchodních korporacích netvoří komplexní a úplný výčet případů sistace hlasovacích práv. V důsledku přijetí Velké novely ZOK nelze výčet případů sistace hlasovacích práv v českém právním řádu již považovat ani za taxativní, jedná se naopak o výčet demonstrativní. Za taxativní výčet lze považovat pouze výčet právních titulů, ve kterých jsou, popř. mohou být případy sistace hlasovacích práv zakotveny. Dále byla sistace hlasovacích práv rozebrána jako významný zásah jak do hlasovacích práv společníků, tak do průběhu zasedání valné hromady. Ačkoli zákon o obchodních korporacích umožňuje sistací zasáhnout do hlasovacího práva, nesmí tím být zasaženo do žádného jiného účastnického práva společníků.

Jednotlivé případy lze rozdělit zásadně na dvě kategorie. Účelem případů spadajících do první kategorie je sankcionovat společníka za nesplnění určité povinnosti. Následkem

případů sistace spadající do této kategorie bude sistace hlasovacích práv ve vztahu ke všem usnesením přijímaným na valné hromadě, a to bez ohledu na jejich předmět. Tato kategorie případů je značně užší než kategorie druhá, do níž se řadí případy reagující na střet zájmů společníka a společnosti. V důsledku těch dochází k sistaci pouze ve vztahu k jednomu konkrétnímu usnesení, při jehož přijímání by v důsledku hlasování společníka, jehož zájmu jsou ve střetu se zájmy společnosti, byla narušena objektivnost rozhodování valné hromady. V případě souběhu vícero případů sistace budou tyto případy koexistovat vedle sebe. Sistace hlasovacích práv nicméně nezasahuje pouze do postavení společníka, ale významně ovlivňuje rovněž průběh valné hromady, na níž k sistaci dochází. K sistovaným hlasům společníka se totiž nepřihlíží při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet a ani při počítání většiny pro přijetí konkrétního usnesení.

Druhá kapitola se věnuje již jednomu konkrétnímu případu preventivní sistace hlasovacích práv v podobě prodlení společníků se splněním vkladové, popř. příplatkové povinnosti. V úvodu této kapitoly je předstřčen stěžejní význam vkladové povinnosti pro naplnění garanční funkce základního kapitálu. Tento stěžejní význam vkladové povinnosti je důvodem, proč zákonodárce sistací hlasovacích práv reaguje zrovna na porušení této povinnosti společníků a ne jiných. Dále je vymezena podstata příplatkové povinnosti, přičemž je v této části dovozeno, že příplatkovou povinnost lze bez ohledu na absenci zákonné úpravy spojit rovněž s akciemi akcionáře, to však pouze se souhlasem akcionáře, s jehož akciemi má být příplatková povinnost spojena.

V následujících částech této kapitoly jsou rozebrány základní předpoklady pro sistaci hlasovacích práv v tomto případě, a to vznik a existence vkladové, resp. příplatkové povinnosti a prodlení s jejich splněním. Vkladová povinnost společníkům vzniká zásadně při vzniku společnosti, potažmo i za jejího trvání, je-li zvyšován její základní kapitál. Příplatková povinnost, jejíž porušení bude důvodem sistace hlasovacích práv, vzniká naopak pouze za trvání společnosti. Společníkům je možné tuto povinnost uložit na základě usnesení valné hromady, určuje-li tak společenská smlouva. Pro posouzení existence prodlení se splněním těchto povinností je klíčové určení, zda se společníci vůbec mohou do prodlení se splněním vkladové či příplatkové povinnosti dostat, a pokud ano, tak určení jejich splatností. Tyto závěry se liší s ohledem na to, zda se bude jednat o vkladovou povinnost ve formě peněžitého či nepeněžitého vkladu nebo o příplatkovou povinnost. Úprava splatnosti vkladové povinnosti ve formě peněžitého vkladu je ponechána zásadně na vůli společníků vyjádřené ve společenské smlouvě, když zákon stanovuje pouze nejzazší lhůtu, kterou není možné překročit. Ohledně vkladové povinnosti ve formě nepeněžitého vkladu byly předloženy dva rozdílné názory

doktríny, které se liší v závěru, zde je možné se v případě právních vad vážnoucích na předmětu nepeněžitého vkladu dostat do prodlení. V práci jsem se přiklonil k druhému ze závěrů, který příslušná ustanovení považuje za zvláštní případy práva z vadného plnění. Společníci se dle tohoto závěru do prodlení dostat nemohou, pakliže splnili svou povinnost vnést předmět nepeněžitého vkladu do společnosti. Zásadně však platí, že společníci jsou povinni vnést nepeněžitý vklad před vznikem společnosti, resp. před účinky zvýšení základního kapitálu. Splatnost příplatkové povinnosti se pak odvíjí od lhůty určené v usnesení valné hromady o uložení příplatkové povinnosti, mlčí-li, od lhůty určené ve společenské smlouvě, mlčí-li i ta, od obecných pravidel upravených v občanském zákoníku pro splnění závazku. Zásadním aspektem je též skutečnost, že se právo společnosti na splacení vkladové, popř. příplatkové povinnosti promlčuje. Uplynutím promlčecí lhůty dochází k zániku práva společnosti použít proti společníkům zákonem či společenskou smlouvou předvídané sankce, a to včetně sistace hlasovacích práv, bez nutnosti vznesení námítky promlčení ze strany společníků.

Konečně, stěžejní skutečností pro první z rozebíraných případů je rozsah prodlení společníků, neboť společníkům budou sistována hlasovací práva v tom rozsahu, v jakém se nacházejí v prodlení. Rozsah prodlení musí být následně převeden na konkrétní počet hlasovacích práv, který bude na valné hromadě společníkům sistován, a to s ohledem na úpravu hlasovací síly určené ve společenské smlouvě. V závěrečné části druhé kapitoly bylo dovozeno, že společníkům zákon umožňuje, aby své vkladové či příplatkové povinnosti splnili i v průběhu valné hromady. V takové situaci však bude ležet důkazní břemeno ohledně prokázání skutečného splnění vkladové či příplatkové povinnosti na nich.

V rámci třetí kapitoly jsem se zaměřil na rozbor jednotlivých předpokladů hypotézy případů sistace hlasovacích práv, který shledávám pro praxi za nejvýznamnější. Společník musí být v první řadě členem voleného orgánu společnosti. Zákonodárcem použité slovní spojení „člen orgánu společnosti“ musí být chápáno jako člen voleného orgánu ve smyslu § 46 odst. 1 ZOK. Tento případ sistace dopadne na společníky, kteří jsou členy jak obligatorně zřizovaných volených orgánů, a to bez ohledu na to, zda povinné zřízení zakotvuje zákon o obchodních korporacích nebo zvláštní právní předpisy, tak fakultativně zřízených volených orgánů, jejichž množství není s ohledem na smluvní autonomii společníků v tomto ohledu omezené.

Druhým nezbytným předpokladem je porušení povinností ze strany společníka při výkonu funkce člena voleného orgánu. Povinnostmi člena voleného orgánu, v důsledku jejichž porušení budou sistována hlasovací práva společníka, jsou povinnosti stanovené zákonem, společenskou smlouvou i smlouvou o výkonu funkce. Těmito povinnostmi nicméně nemohou být jeho povinnosti vyplývající z postavení společníka. S ohledem na systematický

a teleologický výklad je předpoklad porušení povinnosti naplněn v okamžiku jakéhokoli porušení, byť jediné povinnosti člena voleného orgánu. V části týkající se naplnění požadavku porušení povinnosti jsem krátce zavítal i do procesní úpravy sistace hlasovacích práv, kde se objevuje problém, jakou míru prokazatelnosti porušení povinnosti mají osoby oprávněné sistovat hlasovacích práv považovat za dostačující, aby mohli k sistaci přistoupit, a na jakou stranu se mají přiklonit v případě pochybností. Dovožuji, že spíše na stranu údajně provinivšího se společníka.

Poslední z předpokladů souvisí s pozvánkou na valnou hromadu, na které má k sistaci z důvodu probíraného ve třetí kapitole dojít. Nejvyšší soud akcentoval závěry dovozované komentářovou literaturou, že pozvánka na takovou valnou hromadu musí uvádět, že má být společník odvolán pro porušení jeho povinnosti při výkonu funkce člena voleného orgánu a že v ní musí být zároveň uvedeno, jaká povinnost byla porušena, přičemž porušení povinnosti musí být vymezeno dostatečně konkrétně. Důsledkem nedodržení těchto náležitostí pozvánky na valnou hromadu je zákaz člena voleného orgánu pro porušení jeho povinností při výkonu funkce, za současné sistace jeho hlasovacích práv, odvolat.

Obsahem čtvrté kapitoly je rozbor nového případu na poli sistace hlasovacích práv v podobě tzv. jiného důležitého důvodu určeného ve společenské smlouvě, který byl do zákonného výčtu případů sistace přidán až Velkou novelou ZOK. Jiný důležitý důvod nesmí být určen ze subjektivních pohnutek společníků, musíme na něj co do požadavku důležitosti (závažnosti) pohlížet z objektivního hlediska tak, aby jeho existence byla natolik závažného charakteru, že bude legitimizovat zásah do základního práva společníků. Zároveň je bezvýhradně nutné trvat na precizním vymezení tohoto případu ve společenské smlouvě. Nebude-li tento požadavek splněn, bude tato část společenské smlouvy stižena zdánlivostí. Typickým příkladem jiného důležitého důvodu, na nějž poukazuje i důvodová zpráva k Velké novele ZOK, je střet zájmů. Podle mého názoru je však možné střet zájmů ve společenské smlouvě vymežit i jako případ spadající do první kategorie. Na závěr této kapitoly uvádím možné znění příslušného ujednání ve společenské smlouvě.

V páté kapitole se pak věnuji základnímu vymezení předpokladů u zbylých obecných případů sistace hlasovacích práv. Všechny tyto případy reagují na střet zájmů mezi společníkem a společností. U případu, kdy valná hromada rozhoduje o nepeněžitém vkladu, tj. při přijímání usnesení o zvýšení základního kapitálu způsobem vnesení nepeněžitých vkladů, se do sistace hlasovacích práv promítá rovněž nutnost apelovat na dodržení garanční funkce základního kapitálu, která by mohla být v důsledku neobjektivního ocenění vnášeného nepeněžitého vkladu ohrožena.

Seznam zkratk

ZOK nebo zákon o obchodních korporacích	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
ObčZ nebo občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
ZPKT nebo zákon o podnikání na kapitálovém trhu	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.
ZESM nebo zákon o evidenci skutečných majitelů	zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.
ObchZ nebo obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
Velká novela ZOK	zákon č. 33/2020, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.
AudtZ	zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech).
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-799-6.
2. LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, ISBN 978-80-7598-881-2.
3. ČERNÁ, Stanislava a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.
4. ČECH Petr, ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Bova Polygon, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
5. LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-778-1.
6. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.
7. HURYCHOVÁ, Klára, TOMÁŠEK, Petr, ZVÁRA, Michael. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3522-4.
8. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-747-7.
9. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.
10. MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1–117*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-71-1.
11. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-404-9.
12. ŠTENGLOVÁ, Ivanka a kol. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-540-4.
13. MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-149-9.

Seznam odborných článků

14. KOVAŘÍČEK, Kamil. Místo § 212 odst. 2 ObčZ v českém právním systému a hmotněprávní podmínky jeho aplikace. *Právní rozhledy*. 2020, č. 5. ISSN 1210-6410.
15. ČECH, Petr. Nová právní úprava společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti v pátém roce své účinnosti. *Metodické aktuality Svazu účetních*. 2018, č. 5. ISBN 978-80-87367-87-2.
16. JOSKOVÁ, Lucie. Je ve společnosti s ručením omezeným možný podíl bez hlasovacího práva či práva na podíl na zisku?. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9.
17. DĚDIC, Jan, LASÁK, Jan. Vlastnictví více podílů a druhý podílů ve společnosti s ručením omezeným. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, číslo 3, ročník 2015. ISSN 1211-9946.
18. JANOŠEK, Vladimír. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 4. ISBN 1803-6554.
19. DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. Příplatky v akciové společnosti. *XXVI. Karlovarské právnícké dny. Sborník*. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-289-9.
20. DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti v novém hávu: aktuální výkladové otazníky. *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 4. ISSN 1803-6554.
21. ŠUK, Petr. Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. *Ad Notam*, 2019, č. 3. ISSN 1211-0558.
22. ŠTENGLOVÁ, Ivanka, ŠUK, Petr. Některé důsledky porušení péče řádného hospodáře (nejen) v judikatuře českých soudů. *Obchodněprávní revue*, 2021, č. 3. ISSN 1803-6554.
23. DĚDIC, Jan. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. *Právní rozhledy*, 2014, č. 15-16. ISSN 1210-6410.
24. PŘÍKAZSKÁ, Monika. Následky porušení povinností ze smlouvy o výkonu funkce a jejich vymáhání: limity odpovědnosti člena orgánu a limity smlouvy o vypořádání. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, č. 4. ISSN 1210-9126.

25. JANOŠEK, Vladimír. Vyloučení (většinového) společníka ze společnosti s ručením omezeným rozhodnutím soudu. *Právní rozhledy*, 2015, č. 13-14. ISSN 1210-6430.
26. FLOREŠ, Martin. Porušení nespolečnických povinností či výkon práva jako důvod pro vyloučení společníka rozhodnutím soudu. *Obchodněprávní revue*, 2020, č. 3. ISSN 1803-6554.
27. ŠTENGLOVÁ, Ivanka. Střet zájmů člena statutárního orgánu kapitálové obchodní korporace ve vazbě na principy corporate governance. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 11. ISSN 1210-6348.

Seznam použitých internetových zdrojů

28. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony [online]. Sněmovní tisk č. 207/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=207&ct1=0>.
29. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Sněmovní tisk č. 363/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2013, VI. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=363&ct1=0>.
30. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Sněmovní tisk 476/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2000, III. volební období [cit. 31. 8. 2022]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=476&ct1=0>.

Seznam použitých právních předpisů

31. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
32. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

33. Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.
34. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.
35. Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech).
36. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
37. Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.
38. Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech).
39. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.
40. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.
41. Zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
42. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Seznam použité judikatury

43. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 Cdo 3387/2013, dostupné na www.nsoud.cz.
44. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 27 Cdo 3315/2018, dostupné na www.nsoud.cz.
45. Usnesení Nejvyššího soudu z 25. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 421/2010, dostupné na www.nsoud.cz.
46. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. července 2018, sp. zn. 14 Cmo 177/2018.
47. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 585/2010, dostupné na www.nsoud.cz.
48. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. 29 Cdo 3472/2013, dostupné na www.nsoud.cz.
49. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 2015, sp. zn. 29 Cdo 649/2015, publikované pod č. R 21/2016 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dostupné na www.nsoud.cz.
50. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002, publikovaný pod č. R 25/2004 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dostupný na www.nsoud.cz.

51. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. června 2004, sp. zn. 29 Odo 967/2003, dostupný na www.nsoud.cz.
52. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2019, sp. zn. 27 Cdo 445/2018, dostupné na www.nsoud.cz.
53. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004, publikované na www.nsoud.cz.
54. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 126/2013, dostupné na www.nsoud.cz.
55. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012, dostupný na www.nsoud.cz.
56. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. listopadu 2008, č. j. 6 As 1/2008-48, dostupný na www.nssoud.cz.
57. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2004, sp. zn. 32 Odo 978/2003, dostupný na www.nsoud.cz.
58. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. ledna 2021, sp. zn. 14 Cmo 190/2019.
59. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. února 2020, č. j. 7 Cmo 193/2018-108.
60. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008, dostupné na www.nsoud.cz.
61. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. dubna 2019, sp. zn. 27 Cdo 2695/2018, dostupný na www.nsoud.cz.
62. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017, dostupný na www.nsoud.cz.
63. Nález Ústavního soudu ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, publikovaný pod č. 163/1997 USn. ve Sbírce nálezů a usnesení ÚS.
64. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 2021, č. j. 7 Cmo 367/2020-225.
65. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2022, sp. zn. 27 Cdo 1175/2021, dostupné na www.nsoud.cz.
66. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. května 2022, č. j. 14 Cmo 156/2021-1043.

67. Usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 13. září 2018, sp. zn. 27 Cdo 3439/2017, dostupné na www.nsoud.cz.
68. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. listopadu 2021, č. j. 14 Cmo 357/2020-274.
69. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001, dostupné na www.nsoud.cz.
70. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2004, sp. zn. 14 Cmo 197/2004.
71. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2021, č. j. 14 Cmo 173/2020-166.
72. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94.
73. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2021, č. j. 7 Cmo 332/2020-217.
74. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, dostupné na www.nsoud.cz.

Sistace hlasovacích práv v kapitálových společnostech

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá hmotněprávní úpravou preventivní sistace hlasovacích práv v poměrech kapitálových společností. Jejím cílem je poskytnout ucelený výklad o předpokladech vybraných obecných případů preventivní sistace hlasovacích práv zakotvených v zákoně o obchodních korporacích, vypořádat se s některými výkladovými nejasnostmi a případně nabídnout jejich možné řešení.

Diplomová práce je členěna na pět hlavních kapitol. V první kapitole je vymezen pojem sistace a popsán její vliv na postavení společníků a akcionářů, potažmo na zasedání valné hromady. Zároveň jsou zde jednotlivé obecné případy preventivní sistace hlasovacích práv rozděleny do dvou základních kategorií. Druhá kapitola se věnuje případu sistace spočívajícím v prodlení se splněním vkladové a příplatkové povinnosti, který jako jediný ze zákona spadá do první kategorie případů. Ve třetí kapitole je rozebrán případ sistace reagující na střet zájmů nastávající v okamžiku, kdy je rozhodováno o odvolání společníka, který je zároveň členem voleného orgánu kapitálové společnosti, z jeho funkce člena voleného orgánu pro porušení povinností při výkonu této funkce. Mimo jiné je zde podrobně rozebrán výkladový problém ohledně závažnosti porušení povinností, které musí být dosaženo, aby mohla být sistována hlasovací práva dotyčného společníka. Zároveň je v této kapitole rozebrána průlomová recentní judikatura českých soudů. Čtvrtá kapitola popisuje předpoklady nového případu v systému sistace hlasovacích práv. V souvislosti s tímto případem jsou v práci zejména vymezeny znaky, které musí jiný důležitý důvod preventivní sistace hlasovacích práv určený ve společenské smlouvě, resp. stanovách splnit, ať už co do jeho závažnosti (důležitosti), tak určitosti vymezení. V poslední kapitole jsou ve stručnosti představeny základní předpoklady zbývajících obecných případů preventivní sistace.

Klíčová slova: sistace, hlasovací práva, společník

Suspension of the Voting Rights in the Capital Companies

Abstract

This thesis deals with the substantive regulation of preventive suspension of the voting rights concerning the capital companies. Its aim is to provide a comprehensive interpretation of the conditions of selected general cases of preventive suspension of the voting rights set out in the Business Corporation Act, to deal with some interpretative ambiguities and where appropriate, to offer possible solutions.

The thesis is divided into five main chapters. The first chapter defines the concept of suspension and describes its impact on the position of shareholders, and consequently on the General Meeting. At the same time, the various general cases of preventive suspension of the voting rights are divided into two basic categories. The second chapter focuses on the case of suspension consisting of default in the fulfilment of deposit and surcharge obligations, which is the only case that falls into the first category of cases by law. The third chapter discusses the case of a conflict of interest arising when a decision is taken to remove a shareholder who is also a member of an elected body of a capital company from his position as a member of the elected body for breach of his duties in the performance of that position. Among other things, it discusses in detail the interpretative problem of the seriousness of the breach of duty which must be reached in order for the voting rights of the shareholder concerned to be affected. At the same time, this chapter discusses the groundbreaking recent case law of the Czech courts. The fourth chapter describes the assumptions of the new case in the suspension of the voting rights system. In connection with this case, the thesis describes in particular the characteristics that must be fulfilled by another important case of the preventive suspension of the voting rights set out in the Memorandum or Articles of Association, both in terms of its seriousness (importance) and the certainty of its definition. In the last chapter, the basic conditions for the remaining general cases of the preventive suspension of the voting rights are briefly presented.

Key words: suspension, voting rights, shareholder